

[Marianne Bentsen-Pedersen]

kert, hvis der kom noget ud af den, fordi det netop er en forkert rejst debat. Vi skal ikke sidde her og diskutere, hvordan man organiserer sig ude i Danmarks Radio. Det hører ikke hjemme her, og jeg synes, hr. Bertel Haarder har taget den forkerte kasket på til morgen. Jeg mener, han er gået alt for langt ned i detaljer og er hoppet med på at føre debatten herinde i stedet for at føre den i radorådet. Jeg beder hr. Bertel Haarder om at skifte kasket, inden vi er færdige med denne debat, for jeg synes, det er meget uheldigt, at den føres her.

Så vil jeg gerne lige sige om det sidste vedrørende skatteopkrævningen af licensen: hr. Glistrup siger, at vi må se at få dette kørt over skatten, fordi det ikke øger forbruget. Det kan jeg godt forstå. Men jeg kan ikke forstå, at hr. Glistrup samtidig siger: nu må vi se at få nogle private firmaer til at tage sig af det. Skal de private firmaer så betales gennem vores skattesystem, eller hvordan vil hr. Glistrup organisere det? Jeg synes, det er meget usammenhængende.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Det er bestemt ikke usammenhængende. Så længe det er staten, der ejer og driver Danmarks Radio – og det vil det jo være, så længe fru Marianne Bentsen-Pedersens parti er så stærkt repræsenteret med sine synspunkter herinde – så er det, vi siger, at så må man have den praktiske måde at opkræve det på, nemlig over skatten og ikke licensbureaukratiet. Når engang den danske vælgerbefolkning bliver så fornuftig, at vi får et fremskridtsflertal herinde, bliver det privat drevet, og så bliver det opkrævet via reklamer. Så enkelt er det.

(Kort bemærkning).

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

SF ønsker ikke, at Danmarks Radio skal være noget statsforetagende, og det er derfor, vi ikke ønsker, at licensen skal opkræves over skatten.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

517 Ft

Danmarks Radio er et statsforetagende. Danmarks Radio har uafbrudt været et statsforetagende, siden vi overhovedet fik radio og fjernsyn her i landet. Men hvis fru Marianne Bentsen-Pedersens betragtninger nu betyder, at man drejer lige så meget rundt i sin radiopolitik, som man gjorde forleden dag i kirkepolitikken, så er I velkomne til at være med til et fælles forslag om oprettelse af fuld reklameradio og fuldt reklamefjernsyn, intet andet, sådan at staten blander sig helt udenom. Velkommen!

Hermed sluttede forhandlingen.

Formanden:

Som tidligere meddelt skal jeg lade afstemningen udsætte til i morgen.

Jeg tror, alle trænger til en pause efter denne debat, og jeg skal derfor udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 14.30 med den næste sag på dagsordenen, nemlig forespørgslen til statsministeren af hr. Arne Melchior.

Mødet udsat kl. 14.11

Mødet genoptaget kl. 14.30

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Forespørgsel til statsministeren:

Forespørgsel af Arne Melchior (CD) m. fl.:

»Hvilke tanker gør regeringen sig om den erhvervsmæssige, folkelige og kulturelle udvikling i grænselandet på baggrund af den tekniske og mediemæssige udvikling?«

(Forespørgsel nr. 25. Anmeldt 18/2 81. Fremme af forespørgslen vedtaget 24/2 81).

Forhandling

Arne Melchior (CD):

Oprindelsen til denne forespørgsel er at finde på det mediemæssige område. Meddelelserne om den meget kraftige optrapning af nyhedsdækningen fra tyske medier, hvad angår også områderne nord for den dansk-tyske grænse, bragte os ind på denne tanke, at det var længe siden, man havde debatteret grænselandets problemer. Ved at se nærmere efter, viste det sig, at en sådan debat har

[Arne Melchior]

man ikke haft i 25 år, og dengang handlede den også om helt andre ting på grund af den helt anderledes situation, der var dengang. I 25 år har folketinget ikke beskæftiget sig med grænselandsproblemer undtagen i onsdagsspørgsmål, og intet organ har sammenfattende beskrevet den udvikling, der er sket, og de problemer, der foreligger.

Imens er vi blevet allieret med vor tyske nabo på to fronter, dels i NATO, dels i EF, og der er ingen, der kan tvivle om CDs holdning til disse to alliancer og derfor heller ikke om CDs holdning til den tyske nabo. Det er uden enhver form for frygt, uden enhver form for mangel på sympati, at vi ønsker grænselandets problemer debatteret i dag.

Det er min påstand – og jo mere jeg har arbejdet med disse ting gennem årene, har jeg fundet det mere og mere bekræftet – at danskere nord for Fredericia og øst for Middelfart overhovedet intet kender til grænselandets problemer. Vi har kun vandet, havet og altså sild og torsk til naboer, og selv dem bliver der efterhånden for få af. Derfor er der ikke nogen københavnere og ikke nogen vendelboer, der overhovedet har fornemmelse af, hvad der rører sig i grænselandet.

Forfatteren Willy-August Linnemann siger i sin bog »Sønderjyllands fremtid« på side 11:

»Selv om det er ilde hørt, vil jeg sige det ligesud: det sydslesvigske spørgsmål forekommer de fleste danske uinteressant; ofte keder det dem ligefrem.«

Op lidt senere, på side 17, siger han:

»Hvad vil der ske, hvis danskheden i Sydslesvig bryder sammen? Dette ubehagelige spørgsmål kan man forbigå i tavshed, sådan som visse folk ønsker det. Men er det klogt?«

Jeg tror, det er det, vi gør; der sidder stadig væk en eller anden frygt i os for den store nabo, og jeg kan sige på CDs vegne, at vi møder naboen i samtaler og på markederne – de erhvervsmæssige, de mediemæssige og de politiske – uden nogen frygt og i absolut god forståelse med hinanden. Men det har altså været nødvendigt, finder vi, at både regeringen og partierne må beskæftige sig med grænselandsproblemer en gang på ny, og vi har med vor forespørgsel givet regeringen og partierne lejlighed til at behandle disse spørgsmål, overveje dem og nu til at udta-

le sig om dem, og det er med betydelig spænding, jeg imødeser dels statsministerens svar på forespørgslen, dels de tilkendegivelser, der måtte komme fra partierne, således at debatten her i det mindste må blive udtryk for et håndslag til grænselandets befolkning – og med »grænseland« kan der kun menes danske både nord og syd for grænsen – og ud over håndslaget også gerne konturerne til nogle initiativer, der kunne følge af de overvejelser, der nu er foregået.

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Jeg vil allerførst sige til hr. Arne Melchior, at jeg er enig i den opfattelse, at debatten i dag på en selvfølgelig og naturlig måde bør udmunde i, at man, skal vi sige giver et håndslag til de af vore landsmænd, der bor i grænselandet, og som forsvarer dansk, bl.a. dansk kultur.

Om selve forespørgslen kan jeg sige, at det er min opfattelse, at Danmark er så lille, at hele landet i en vis forstand er et grænseland. Vi bryder os derfor ikke om den alt for snævre fortolkning af begrebet »grænseland«. Dybden af vort område er ingen steder så stor, at den udelukker en stadig indflydelse på vore forhold fra de omkringliggende lande. Sådan er det, og det kan være nyttigt at gøre sig klart, fordi vores situation derved adskiller sig fra mange andre landes. Vi lever i stadig bevidsthed om, at der ikke er langt til grænsen. Vi har altid været åbne over for handelsmæssige, kulturelle og politiske strømninger i vore naboer, og alligevel har vi kunnet bevare vores selvstændighed og vores egen holdning til tingene.

I forsvarsmæssig henseende har landets tilgængelighed ikke altid været en fordel for os, det må indrømmes. I dag kriges vi imidlertid ikke mere. Den manglende dybde i det danske område repræsenterer ikke længere et sikkerhedsproblem. Vor grænselandsnatur påtvinger os derimod en række økonomiske, erhvervsmæssige og kulturelle problemer i videste forstand.

Nu vil jeg ikke foregive, at jeg tror, spørgeren har forestillet sig »grænselandet« som omfattende hele Danmark. Jeg har blot villet pege på, at visse af de problemer, dansk kultur, folkelighed og erhvervsliv støder på i grænselandet, i virkeligheden er mere generelle problemer. Det gælder jo ikke mindst,

[Statsministeren]

når vi ser på mediernes indflydelse. Det er – og dette indrømmer jeg er sagt i nogle grove tal – allerede i dag således, at 4 ud af 5 husstande kan se udenlandsk TV. Hver anden husstand kan se svensk TV, og hver tredje kan se tysk TV. Dertil kommer, at når der om få år sendes TV-satellitter, hvorfra signalerne kan hentes ned via antenner til få tusinde kroner, så vil hele landets befolkning i realiteten få mulighed for at se ikke blot ét lands, men flere andre landes TV-programmer, og hele landet vil i TV-mæssig henseende hermed være et grænseområde og modtage de påvirkninger, som følger med.

I den forbindelse vil jeg lægge vægt på, at egenproduktionen i Danmarks Radio i de kommende år eller den kommende tid søges øget ret kraftigt. Jeg vil også mene, at et øget nordisk samarbejde på radio- og TV-området vil kunne få en positiv virkning i den henseende at understøtte dansk tankegang og dansk kultur.

Alligevel er der en forskel. Regeringen er opmærksom på, at en række specielle forhold gør, at det egentlige grænseland – og her tænker jeg først og fremmest på Sønderjylland – i særlig grad er berørt af udviklingen. I de sønderjyske landsdele har man i mange år kunnet se tysk TV. Tysk TVs dækning i Sønderjylland er på omkring 90 pct., og interessen for de tyske programmer er stor. Den påvirkning, dette giver anledning til, er imidlertid ved at ændre karakter.

Fra 1. januar i år er der sket en første udvidelse af regionalprogrammerne i Nordtyskland både for TV og radio. De udbygningsplaner, som foreligger, vil gradvis øge den journalistiske dækning af begivenhederne fra Hamburg og nordpå. Vi må regne med, at redaktionerne også i øget omfang vil interessere sig for begivenhederne nord for grænsen, hvor der jo er et tysksindet mindretal, som de altså også mener at skulle yde en service.

Lad mig med det samme sige – og det er selvfølgelig for at undgå misforståelser – at regeringen ikke har grund til at gøre indsigelser mod denne udvikling. Samtidig rejser den imidlertid nogle problemer. For det første dette: vil man i det sønderjyske område kunne komme ud for at se lokale problemer og begivenheder, som ikke nødvendigvis finder plads inden for Danmarks Radios relativt korte sendetid? Kan man vente, at dette kan

blive behandlet i tysk radio eller TV? Regeringen er opmærksom på de ønsker, som er fremført i landsdelen om større bevågenhed i de danske medier, ikke bare som modvægt til de tyske programmer, men som en naturlig ting uanset konkurrencen sydfra.

Danmarks Radio er i høj grad selv opmærksom på problemet. Jeg er således vidende om, at man i Danmarks Radio overvejer et helt særligt eller specielt sønderjysk magasinprogram fra efteråret 1981, og at provinsafdelingen samtidig har planer om at styrke den syd- og sønderjyske region.

Den syd- og sønderjyske regionalradio har allerede i dag et lidt større omfang end andre afdelinger af regionalradioen. Som endnu et tegn på den interesse, som omgiver sagen, kan jeg nævne, at Arbejdernes Radio- & Fjernsynsforbund netop i dag i Løgumkloster afholder en høring om disse spørgsmål med deltagelse af repræsentanter for Danmarks Radio.

Med vedtagelsen af lovforslaget om en ny treårig forsøgsperiode for lokal radio- og fjernsynsvirksomhed er der grund til at forvente, at der i Sønderjylland vil være interesse for at indlede sådanne forsøg.

Mediespørgsmålet har i øvrigt også en anden side. Jeg tænker på mulighederne for i Sydslesvig at modtage danske radio- og TV-udsendelser. Den sønderjyske sender i Rangstrup rækker så langt, at praktisk talt hele den danske befolkning i Sydslesvig har mulighed for at følge de danske programmer. Selvfølgelig ses og høres disse programmer også i et vist omfang af den øvrige befolkning. Der foreligger imidlertid ingen statistiske oplysninger, som kan give os et indtryk af omfanget heraf.

Jeg ved også, at der er TV-apparater i alle de 53 danske skoler i Sydslesvig, og at Danmarks Radios udsendelser anvendes meget i undervisningen. Dansk Skoleforening i Flensborg optager danske udsendelser på videobånd, som er til rådighed for de godt 6.300 børn i de danske skoler i Sydslesvig.

Der sker altså en vis gensidig påvirkning mellem dansk og tysk, og Norddeutscher Rundfunk omfatter delstaterne Niedersachsen, Hamburg og Slesvig-Holsten.

Befolkningsunderlaget er dobbelt så stort som Danmarks Radios, og det er derfor klart, at man har større ressourcer til rådig-

[Statsministeren]

hed. Det er dog mit bestemte indtryk, at man med de planlagte udvidelser af regionaludsendelserne ikke er ude på noget, skal vi kalde det erobringstogt, som man kunne have forestillet sig det under svundne tiders nationalitetskamp. I øvrigt er der grund til at glæde sig over, at den dansk-frisiske folkegruppe syd for grænsen har fået en repræsentant i Norddeutscher Rundfunks nye radioråd.

Jeg vil ikke afvise, at man måske fra dansk side yderligere bør overveje, hvordan de tyske initiativer bør følges op. Problemerne i grænselandet må imidlertid også ses i den større sammenhæng, den større sammenhæng, som er tænkt afdækket gennem arbejdet i den af regeringen nedsatte mediekommision. Det må antages, at dette arbejde også vil få betydning for de beslutninger, der skal træffes på radio- og TV-området i grænselandet.

Forespørgerne har i deres formulering af forespørgslen også lagt vægt på den erhvervmæssige udvikling i grænselandet. Nu er forholdet jo det, at vi ikke har en særlig erhvervs politik for grænselandet, men at de almindelige ordninger gælder også dér. Jeg skal derfor ikke gå særlig tæt ind på disse problemer, men bør dog nok benytte lejligheden til nærmere at omtale uddannelsesområdet som en væsentlig forudsætning for den erhvervmæssige udvikling.

Det kan således nævnes, at der er sket en kraftig udbygning af erhvervsuddannelserne gennem de senere år. Erhvervsskolerne i Tønder, Åbenrå og Sønderborg har i et vist omfang fået tillagt uddannelser, som rækker betydeligt ud over grænselandet. Og som et lille kuriosum kunne jeg måske også nævne, at der f.eks. finder undervisning af skorstensfejerlærlinge sted alene i Tønder. Man kan også pege på, at der på alle de sønderjyske handelsskoler kan tages højere handelseksamen.

Interessen for videregående uddannelsesinstitutioner i området har været stor gennem mange år. Der vil imidlertid næppe i en overskuelig årrække være ressourcer til en udbygning i stil med det, som fandt udtryk i den såkaldte centerlov fra 1970. Udbygning bør derfor fortsat baseres på en decentral placering af uddannelsesstederne.

Undervisningsministeriet har i oktober 1979 i et debatoplæg foreslået en sådan decentral centerudvikling i Syd- og Sønderjyl-

land. Der er ingen højere uddannelsesinstitutioner i området, men der findes en lang række videregående uddannelsesinstitutioner, som bør kunne udbygges. Der bør i den forbindelse etableres et samarbejde med forskningsmiljøer i området, og udbygningen bør i det hele taget tilgodese et bredere fagligt spektrum af uddannelsesstilbud. Udbygning på områder, hvor der på landsplan er overproduktion af færdiguddannet eller uudnyttet kapacitet, bør selvfølgelig undgås. Men Syd- og Sønderjylland bør til gengæld have særlig prioritet ved opbygningen af nye uddannelsesmuligheder.

Den nærmere udformning af disse ideer eller tankegange vil ske gennem forhandlinger mellem undervisningsministeriet og de tre amter – det er Sønderjyllands, Ribe og Vejle amter – som har etableret et samarbejde om disse ting. Med i overvejelserne vil selvfølgelig også være en selvstændig decentral handelsskole baseret på de nuværende fire handelsskoleafdelinger. Regeringen finder, at der på det uddannelsesmæssige område er taget særlige og formentlig også nødvendige hensyn til, at også grænselandet gives gode og rimelige muligheder for at fastholde og udbygge beskæftigelsen.

Som en væsentlig faktor og hjælp, når det gælder bedømmelsen af de særlige problemer, som vi er stillet over for i grænselandet, føler jeg anledning til at nævne det i 1976 oprettede grænseforskningsinstitut i Åbenrå. Institut for grænseforskning beskæftiger sig på tværfagligt grundlag med alle sider af den problematik, som naturligt findes i et grænseområde. Man har hidtil bl.a. beskæftiget sig med emner som egnsudvikling, grænsehandel, grænsekommunalt samarbejde og herudover uddannelses- og erhvervsforhold. Også historiske og kulturelle emner har været taget op, og jeg finder, at vi hermed har fået et nyttigt instrument, som på én gang kan tjene til støtte for det danske folkelige og kulturelle arbejde i grænselandet og samtidig pege på samarbejds muligheder over grænserne.

Der er i et grænseområde altid en kulturel og folkelig brydning. Vore forestillinger om den folkelige udvikling i grænseområdet er knyttet til det at være dansk. Vi kan glæde os over, at brydningerne mellem dansk og tysk ikke længere giver sig negative, voldelige udslag, og at områdets folkelige tilhørsforhold

[Statsministeren]

ikke er til debat. Vi lægger betydelig vægt på, at danskheden gives muligheder for at klare sig, ikke blot nationalt, hvor faren ikke er så stor, men også folkeligt, kulturelt og socialt.

På mange måder varetages dette hensyn bedst ved ikke at behandle grænselandet anderledes eller i hvert fald ikke ret meget anderledes end det øvrige Danmark. At være dansk i grænselandet betyder det samme som at være dansk andre steder. Ligesom vi ikke har en særlig erhvervs politik for grænselandet, har vi heller ikke en særlig kulturpolitik; jeg vil i hvert fald understrege: ikke så meget anderledes og særlig, end den skal være i det øvrige land.

Ordføreren for forespørgerne var inde på, at vi ikke havde haft en debat om disse ting i 25 år. Det får mig til at tænke på, at jeg så sent som i går var i Det kgl. Teater og se – titlen skal ikke misforstås – »Komedie i Grænselandet«. Det, der var det interessante ved dette teaterstykke i Det kgl. Teater, var i og for sig dette, at det foregik i 1906, mens Sønderjylland som bekendt var tysk, og hvor den, som mange så op til, kejser Wilhelm, uden at være til stede spillede en vis rolle. Der var ingen tvivl om danskheden, ingen tvivl om, at danskheden stadig væk var der, var fundamental og ægte i hele den periode fra midten af det forrige århundrede op til 1906, og altså også kunne holde, da vi fik den særlige folkeafstemning i 1920.

På denne baggrund er det, at jeg i hvert fald også gerne vil vurdere de aktuelle situationer og problemer, for det er klart, at der er stærke påvirkninger, men det har der været i grænselandet også før, og vi har kunnet overleve nationalt, kulturelt, socialt og erhvervsmæssigt. Alligevel vil jeg sige, at regeringen er opmærksom på, at de nationale brydninger i grænselandet kan medføre konkrete problemer for befolkningen, og vi vil naturligvis i samarbejde med de interesserede parter søge at bidrage til, efterhånden som problemer måtte opstå, at disse løses. Den grundlæggende holdning hos regeringen til de problemer, der kan opstå, kan der ikke være nogen tvivl om.

Arne Melchior (CD):

Når en mand, en hædersmand, til og med en statsminister efter at have sagt nogle ord siger: min holdning kan der ikke være nogen

tvivl om, er det selvfølgelig ikke så morsomt at gå op og sige: a tvivler. Men det gør jeg. Jeg synes, at vi møder dette problem fra helt forskellige udgangspunkter. Det lå allerede i de ting, der er sagt. Hvor jeg hævder, at 4½ mill. danskere intet kender til grænselandsproblemer, indledte statsministeren sin redegørelse med at sige, at alle danske bor i grænselandsområder og derfor har forstand eller i hvert fald føling med det. Jeg tror selvfølgelig, at jeg har ret.

Jeg tror, det er mildt bedømt, når jeg siger, at statsministerens redegørelse eller svartale her næsten totalt forbigår danskheden og de danske syd for grænsen. Der var så godt som ingen ord om dem. Ikke ét ord om det kæmpemæssige slid, det er i gode tider – det skal jeg komme tilbage til – at opretholde relationer til den danske hjemstavn og til det danske kulturmønster.

Hvor uenige vi er, fremgår af en meget markant sætning i statsministerens tale, som vi lige alle har hørt, og hvor statsministeren siger: at være dansk i grænselandet betyder det samme som at være dansk andre steder. Jeg havde ikke ventet, at en dansk regering kunne udtale noget sådant, og jeg tvivler på, om statsministeren vil fastholde det. Skulle det være det samme at være dansk i Tønder og i Åbenrå, i Leck, i Husum og i Rendsborg som at være det i Hjørring og i Slagelse? Det kan ikke være rigtigt. Jeg må anbefale Grænsese foreningen, hvis den har råd til det, at invitere statsministeren på tre måneders ferie – det vil være ham vel undt – så han kan opholde sig i grænselandet. Så vil han aldrig mere kunne udtale ord og sætninger som disse.

Statsministeren siger videre, at der skal ikke være en særlig politik hverken erhvervsmæssigt eller kultur mæssigt for grænselandet. Ja men det er der jo! Har vi ikke på undervisningsministeriets konto 170 mill. kr. specielt til de danske syd for grænsen? Altså dementerer allerede regeringens handlinger statsministerens ord. Vi fører en speciel politik over for dem. Det manglede også bare. Det, vi skal drøfte i dag, er, om den er rigtig, om den er tilstrækkelig, om de nye ting, der er sket, skulle medføre visse ændringer og forbedringer. Men vi fører en anden politik, og så kan det ikke nytte at fremstille det, som om det er problemfrit at være dansker i

[Arne Melchior]

grænselandet, det være sig syd eller nord for stregen.

Hvis jeg var skolelærer og statsministeren var min elev – alene alderen umuliggør det, og statsministeren har lykkeligt undgået en sådan situation – ville jeg sige til min elev: hjem igen, Anker, du har misforstået stileopgaven! Den skal forstås sådan og sådan! Vær venlig at skrive mig en ny!

Vi kan jo ikke overlade til dronningen – med al respekt for hende og hendes nytårstaler – at sende hilsener til de danske i udlandet, herunder ikke mindst til mindretallet syd for grænsen; det må også være den politiske leders pligt at understrege disse ting, så der ikke er noget at misforstå.

Og henvisningen til stykket »Komedie i Grænselandet« og situationen i 1906 synes jeg ikke kan bruges, selv om det er meget aktuelt, når man lige har været inde at se stykket i går, fordi da var jo netop dette område påtvunget en fjende. Da hævder man naturligvis sin egenart, da drømmer man slet ikke om at lade være. Det er i medvind, det er i gode tider, det er i samarbejde med de demokratiske kræfter i Tyskland, at det danske meget nemt kan gå hen og blive glemt, og derfor er situationen helt usammenlignelig med den, som beskrives i det nævnte teaterstykke.

Jeg vil gerne sige, at for mit eget vedkommende er jeg medlem af både Grænseforeningen og Dansk-Tysk Selskab, og jeg finder en glimrende balance deri. Jeg ved, at nogle ordførere har tænkt at drille CD og mig med, at vi i dag rejser denne grænselandsdebat – og det er altså for første gang i en menneskealder, at nogen gør det – og at vi for nogle år siden havde et tæt samarbejde med Slesvigsk Vælgerforening i Danmark, det tyske mindretal nord for grænsen. Der er ikke noget at drille med, for der er også her en klar balance og overensstemmelse mellem tingene. Vi ønsker at være europæiske, vi ønsker at være internationale, vi har ikke noget at frygte, når vi bare selv er vågne. Vi ønsker at samarbejde med vore naboer, herunder naturligvis også med Tyskland; det har jeg talt om i min indledning, før statsministeren fik ordet. Vi er helt åbne for kulturpåvirkninger og åbne grænser, og vi vil også være fair over for ethvert nationalt mindretal, vi har i vort land; at være det gør det også nemmere for en dansk regering og for

det danske folketing at pege på visse skævheder, som findes i behandlingen af de to mindretal, idet jeg vil hævde og påvise, at det danske mindretal syd for grænsen behandles betydelig ringere af sit tyske hjemland, end det tyske mindretal behandles af Danmark.

Jeg starter så med det mediemæssige. Statsministeren var selv inde på den intensivering af nyhedsdækningen, som de tyske luftbårne medier i meget høj grad er inde på i øjeblikket. Jeg kan konkret oplyse, at tysk fjernsyn tredoblede den halve time, man havde i fjor, til tre ugentlige halve timer pr. 1. januar i år. I 1983 skal der efter planen ske en yderligere betydelig forøgelse, idet det så skal være fem dage à ½ time, og fra 1985 skal det være fem dage à 2 timer, nemlig kl. 18–20 hver dag, man skal bringe regionale nyheder og beskæftige sig med regionale problemer, altså dem syd og nord for grænsen.

Den tyske radio og fjernsyn betragter det sydlige Jylland som et naturligt opland, en naturlig arbejdsplads og en sammenhængende region, sådan som vi også bør gøre det. De har også et stærkt stigende seertal, hvilket der er klare målinger for. Jeg har her i hånden et udklip af Jydske Tidende fra 15. marts 1981, hvor 10 mennesker fra Jels, Rødekro, Sønderborg, Padborg, Haderslev, Kolding, Løgumkloster osv. spørges, hvad de får for licenspengene, og de 9 af de 10 siger, at hvis ikke de havde tysk fjernsyn at ty til, så ville de overhovedet slet ikke betale licens. Det er bare apropos den debat, vi havde i formiddags.

Det kan godt være, at det ville gå anderledes i virkeligheden, og det er jo en tænkt situation, men alle konkrete målinger viser, at danske syd for grænsestregen og danske nord for grænsestregen ser tysk TV i et farligt stigende antal. Når jeg siger »farligt«, så skal det erindres, at jeg klart har sagt, at vi skal have åbne grænser, vi frygter hverken den ene »-sat« eller den anden satellit, men det må også være sådan, at det danske tilbud er i orden. Der siger statsministeren, at han lægger vægt på, at egenproduktionen i Danmarks Radio søges øget. I fortsættelse af debatten her i middags vil jeg sige, at det lægger jeg ikke særlig vægt på. Det er og bliver arten og kvaliteten af udsendelserne, der er afgørende for, hvad der ses, og ikke mængden.

[Arne Melchior]

Jeg mener, det er helt forfejlet, når statsministeren dels vil overlade til Danmarks Radio at finde ud af de mediemæssige problemer i grænselandet, dels henviser dem til mediekommissionen. Mediekommissionen har så meget at bestille i forvejen, at jeg gad nok vide, hvornår den får ekspertise og tid og kræfter til virkelig at fordybe sig i grænselandsproblemer og i dette lys anskue de helt særlige omstændigheder, der er her. Men der skal ikke være nogen tvivl om, at det at man kan se TV er helt o.k., der er ingen forbehold og ingen frygt og ingen ærgrelse, sådan som statsministeren også gav udtryk for det.

Må jeg under medieafsnittet også gøre opmærksom på Flensborg Avis. Jeg nævnte allerede for 1½ år siden under finanslovdebatten, at Flensborg Avis har en rotationspresse, som er – spænd sikkerhedsbælterne – fra 1914. Man har nylig fået et nyt sætteri, som er købt brugt, og som kun har nogle få års holdbarhed. Der behøves faktisk 13–14 mill. kr. over en 4-årig periode for at gøre Flensborg Avis moderne og bringe den i en gunstig konkurrencemæssig situation. Flensborg Avis, som jo må udkomme på to sprog, har et ret stabilt oplag, men det er helt nede på 7.000, hvoraf de 4.000 sælges i Sydslesvig og de 3.000 nord for grænsen. De 4.000 skal ses i lyset af de 16.000 husstande, der kunne abonnere på eller købe denne avis.

Det er givet, at den unge generation i sit valg af medier, efterhånden som den vokser til, vil vælge de aviser, som er moderne trykt. Hermed tænker jeg på offsetteknikken, hvor billederne er pæne, hvor nyhedsdækningen er god, og hvor opsætningen er smart og moderne. Derfor er det ganske nødvendigt, at der skaffes disse 13–14 mill. kr., og det siger noget om situationen, som man jo har kendt længe, at der altså ikke på de budgetter, vi stiller til rådighed, har været mulighed for selv så små beløb til så vigtig en ting. Flensborg Avis er den eneste dansksprogede lokalavis mellem Ejderen og Kongeåen. Der er ingen andre, efter at Hejmdal, Dannevirke og Sønderjyden og eventuelt andre er lukket, og der kan ikke lægges vægt nok på vigtigheden af et sådant organs eksistens.

Med hensyn til erhvervene sagde statsministeren, at det ville han gå let hen over, for det var ikke særlig vigtigt. Statsministeren nævnte instituttet for grænseregionsforskning, som jeg også er begejstret for at vi har

fået for nogle år siden. Det har lige offentliggjort en undersøgelse af erhvervsudviklingen, hvad selve grænsehandelen angår, og det viser sig, at folk i privatbiler køber 45 pct. mere i Tyskland i år end for 3 år siden, medens buspassagerer køber for 81 pct. mere i år. Det betyder altså en meget farlig udvikling for en stor del af erhvervslivet i grænselandet. Jeg mener ikke, ligesom jeg har set, at skatte- og afgiftsministeren ikke mener det, at man kan ordne det ved ændrede afgifter. Det er ikke løsningen, men der er forskellige ting at overveje dér, og det kan man ikke se bort fra, for ellers er det simpelt hen igen en meget, meget anderledes og meget værre situation for dem, der bor i grænselandet, end for dem, der bor andre steder.

Så kommer vi – min tid er ved at blive knap – til det store område, der hedder kultur i bredere forstand, børnehaven, skole, bibliotek osv. Jeg er desværre nødt til at gøre det kort, men jeg kan sige, at som hovedregel kan man regne med – vær venlig at lægge nøje mærke til dette – at Danmark betaler to tredjedele af de tyske kulturomkostninger for det tyske mindretal nord for grænsen og to tredjedele af de tilsvarende omkostninger for det danske mindretal syd for grænsen, hvori- mod vor tyske nabo i begge tilfælde slipper med en tredjedel. Dette kan ikke være rimeligt. Jeg ved meget vel, at der er politik i det, og at der er indblanding i det. Men det er noget, der mellem anstændige naboer i et godt forhold udmærket tåler at tages op til drøftelse.

Jeg står her med en beregning fra de danske ungdomsforeninger i Sydslesvig, som viser, at for børnehavenpladser – nu taler jeg om området syd for grænsen; det drejer sig her om Flensborg – betaler det offentlige for de tyske børn fuld pris, 4.500 DM, for de danske børn 363 DM, hvor forældrene så selv må bære de 4.137 DM.

Jeg kan også oplyse et andet tal. Vi betaler her i landet for det tyske mindretals skoler og en række andre institutioner 85 pct. af de faktiske omkostninger, medens Tyskland for det danske mindretal betaler 85 pct. af en gennemsnitsomkostning. Dertil kommer, at vi betaler dele af og ofte det meste af anlægsudgifterne, hvor tyskerne for det danske mindretal betaler nul kroner til anlægsudgif- ter.

[Arne Melchior]

Der er tale om en sådan forskelsbehandling, at det ikke kan være rimeligt at sidde med hænderne i skødet. I hvert fald må vi forlange, at det tages op til behandling. Jeg tør ikke stille forslag om, at de 170 mill. kr. på undervisningsministeriets budget, som skal suppleres med nogle få millioner på visse andre ministeriers budgetter, skal sættes op. Det er jeg godt klar over, at situationen ikke er til. Men jeg må hævde, at hvis det lykkes at få tyskerne til at betale en rimelig andel, nogenlunde svarende til, hvordan vi behandler det tyske mindretal her i landet, så vil der af de tilskud, Danmark giver til mindretallet syd for grænsen, blive penge tilovers til at løse nogle af de her nævnte opgaver, herunder den meget påtrængende opgave det danske centralbibliotek, som akut mangler 35 mill. kr. Der er netop i går kommet et skriftligt afslag, som af det danske mindretal i Sydslesvig er blevet opfattet som et slag i ansigtet. Efter at man i nogle år har forhandlet på den basis, at det var stillet i udsigt, at man ville komme med en trinvis optrapning af de tilskud, der gives til danske skoler, børnehaver og biblioteker, er der i går ankommet et brev til vælgerforeningen, i hvilket dette afslås, dels med henvisning til den almene økonomiske situation, dels med henvisning til: I får jo, hvad I kan få, og hvad I kan have krav på. Det kan vi ikke sidde herhjemme og acceptere trods alt venskab med Tyskland, al alliance med Tyskland. Jeg tror, at tyskere i Bonn eller i Kiel eller ambassaden i København egentlig ikke andet end undrer sig over, at vi er så passive på disse områder. Vi har ingen grund til at liste på kattepoter.

For at få alle disse ting, som ikke har været behandlet i et samlet overblik, hverken hvad det nødvendige grundmateriale angår, eller hvad politiske og økonomiske overvejelser nødvendiggør, i en hel menneskealder, må CD som udgang på denne debat stille forslag om, at der nedsættes en kommission. Det behøver ikke absolut være en meget omfangsrig og meget dygtig kommission, bare det er de rigtige mennesker, der sidder i den, og de har adgang til at trække på den ekspertise, der findes rundt omkring. Der er brug for af hensyn til dette helt overordnede nationale problem at lave en samlet redegørelse, der kan danne udgangspunkt både for

regeringers og for partiets overvejelser. Derfor skal jeg fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Idet folketinget opfordrer regeringen til at nedsætte en kommission, der skal beskæftige sig med grænselandets forhold, herunder de kulturelle, mediemæssige, erhvervmæssige og økonomiske aspekter, går tinget over til næste sag på dagsordenen.«

Det skal være helt klart, at det, CD allermindst vil, er at rejse kamp eller strid om dette vort eneste svære nationale mindretalsproblem. Vi vil gerne samarbejde om det og vil gerne opfordre regeringen og partierne til at stille de ganske få midler til rådighed, som er nødvendige for i løbet af nogle år at få tilvejebragt det materiale, som det er tanken at kommissionen skal kunne arbejde med.

Første næstformand (Enggaard):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Jeg skal lade dette forslag indgå i den videre forhandling.

J. K. Hansen (S):

Jeg skal lade være med at drille hr. Arne Melchior i hans charmeoffensiv. Jeg er ikke i stand til at vurdere, og jeg ved ikke, hvor mange der er det, om den ligger nord eller syd for den nuværende grænse.

Man kan godt stille sig en smule undrende over for en forespørgsel af den art, som hr. Arne Melchior her har stillet. Der er næppe nogen i grænselandet, der har noget imod, at fokus i et øjeblik rettes imod deres landsdel, men jeg tør godt love, at ingen – og så vil jeg gerne sige: vi sønderjyder – ønsker, at der skal tages specielle hensyn lige netop til os. Derfor må jeg sige, at en debat som den, vi har i dag, rettelig hører hjemme i grænseregionens egen regie, f. eks. i Sønderjyllands amtsrådssal på amtshuset i Åbenrå.

I en grænseregion kan der altid drages særlige problemer frem, og det kan der naturligtvis også for Sønderjyllands vedkommende. Siden grænsedragningen i 1920 er udviklingen i Sønderjylland gået støt fremad, og der har været en meget tilfredsstillende udvikling såvel på det erhvervmæssige som på det kulturelle og på mange andre områder.

[J. K. Hansen]

Hvis man skulle trække det skarpt op, så er der faktisk kun ét område, hvor udviklingen ikke helt har forløbet som i det øvrige land, og det er i befolkningsudviklingen. Der bor i dag 250.000 mennesker i Sønderjylland, og skulle vi have fulgt udviklingen i det øvrige land, skulle der i dag have boet 450.000 mennesker i samme landsdel. Vi må konstatere, at det brud, der skete i den befolkningsmæssige udvikling i perioden 1864–1920, ikke helt har kunnet lade sig indhente gennem de sidste 61 år.

Jeg skal trække nogle områder frem – når vi nu har fået debatten – omkring erhvervsudviklingen, omkring uddannelsen, omkring kulturen.

Vi kan sige om erhvervsudviklingen i Sønderjylland, at den har været meget positiv frem til 1980. Faktisk har landsdelen mærket mindre til krisen end de fleste andre egne i Danmark. Det skyldes den industri, man har i området, hvor maskinbranchen er stor. Den er domineret af en enkelt eller to store virksomheder, og jeg går ikke nogen for nær ved at nævne den ene af de store virksomheder, nemlig Danfoss, som ligger på Als. Takket være et højt teknologisk stade har maskinindustrien i Sønderjylland været i stand til at omstille sig og til at ligge forrest, bl.a. i den produktudvikling, som skal afbøde energikrisen. Samtidig har landbrugsproduktionen ekspanderet kraftigt frem til 1979, og landbrugsbeskæftigelsen har været meget stabil. Endelig har store og nødvendige anlægsarbejder været med til at øge beskæftigelsen. Byggeriet lå på et meget højt niveau igennem 1970'erne på grund af høje erhvervsinvesteringer og et usvækket boligbyggeri helt frem til foråret 1980.

Men ligesom det øvrige land er landsdelen i øjeblikket inde i en alvorlig krise. Bl.a. har Sønderjylland på det sidste oplevet en særdeles alvorlig stigning i arbejdsløsheden, ikke mindst blandt de unge arbejdsløse, og dér kan man sige, at situationen ikke tegner sig alt for lyst i de nærmeste år. Men alligevel mener jeg at kunne sige, at der er gode udsigter og gode muligheder for på længere sigt at genskabe høj beskæftigelse og vækst i landsdelen. Trods stagnation mener jeg at kunne sige, at Sønderjylland står særdeles godt rustet til en fornyet opgang.

Vi kan ikke diskutere grænselandet, uden at vi kommer ind på grænsehandelen. Græn-

sehandelen spiller stadig en stor rolle. Det viser også en undersøgelse, der for få dage siden er blevet offentliggjort af instituttet for grænseregionsforskning. Vi må indrømme, at grænsehandelen, som vi kalder den, ikke er blevet mindre skæv i de senere år. Undersøgelsen, som grænseregionsforskningsinstituttet har foretaget, viser, at danskerne i 1980 købte for ca. 700 mill. kr. mere syd for grænsen, end tyske grænsepassanter købte for i Danmark.

Men der er én ting, jeg godt vil gøre opmærksom på ved denne lejlighed, og det er, at der fra tysk side foretages indkøb af nye biler og møbler for ret så store beløb. Det er beløb, som ikke medtages i den egentlige grænsehandel, idet de går ind under begrebet import, og det går via landenes toldmyndigheder. Tager vi disse beløb med, bliver der lidt mere balance mellem de beløb, danskerne lægger syd for grænsen, og de beløb, tyskerne lægger nord for grænsen.

På uddannelsesområdet er tendensen i Sønderjylland, at den andel af unge, der vælger en erhvervsuddannelse efter skolen, er højere end i det øvrige land. Der er da også i de senere år sket en kraftig udbygning af erhvervsuddannelserne i landsdelen, og videre – det har statsministeren også nævnt i sin redegørelse – er der i landsdelen placeret erhvervsuddannelser, som rækker betydeligt ud over grænselandet.

Hvad angår de videregående uddannelser må vi sige, at Syd- og Sønderjylland er stedmoderligt behandlet. Unge, der ønsker en lang videregående uddannelse, må ofte flytte til Odense, Århus eller København. I øvrigt lyttede jeg med megen tilfredshed til det afsnit, statsministeren havde i sin redegørelse om dette område. Vi må sige, at mangelen på højere læreanstalter i grænseområdet synes at påvirke gymnasiefrekvensen i Syd- og Sønderjylland, og ikke mindst drengene udgør en procentdel, der ligger under landsgennemsnittet.

På det kulturelle område mener jeg at kunne sige, at landsdelen er særdeles godt med. Det er ikke mindst takket være den kulturpolitik og den kulturelle virksomhed, som Sønderjyllands amt har forstået at udvirke gennem de sidste 10 år. Bl.a. kan jeg nævne amtsmuseerne i Haderslev, Sønderborg, Tønder, Åbenrå og Gram samt Sønderjyllands kunstmuseum i Tønder. Jeg må da

[J. K. Hansen]

også sige, at vil sønderjyderne, eller vil man i grænseområdet se moderne kunst af international klasse, så tager de, der bor nord for grænsen, lige over på den anden side og besøger Noldemuseet.

Sønderjylland savner en landsdelsscene, og et stort ønske er naturligvis en bygning, hvor Det kgl. Teaters kunstnere fra alle kunstarter vil være i stand til at udfolde sig. Men det er helt klart et lokalt problem, og det er noget, der skal løses lokalt. Medens vi venter på denne bygning, er vi alle sammen glade for den kunstneriske oplevelse, vi har sammen med Sønderjyllands symfoniorkestre, som den danske stat yder et stort tilskud til, og som opererer på begge sider af landegrænsen.

Vedrørende fjernsynet vil jeg sige, at der i de senere måneder har været en livlig debat om fjernsynets påvirkning fra syd, fra den nordtyske radio- og TV-station NDR, som er begyndt at sende 2 ugentlige fjernsynsmagasiner om aktuelle begivenheder i Slesvig-Holsten, oven i købet i den bedste sendetid. »Schleswig-Holstein Rapport« kommer om mandagen kl. 19.25, og »Schleswig-Holstein Forum« kommer om torsdagen kl. 18.55. Alligevel vil jeg godt sige, at denne sag vel nok er blevet en smule overdimensioneret. Dels indeholder magasinerne meget stof fra Holsten, som er det befolkningsmæssige tyngdepunkt i dette område og ikke virker voldsomt spændende på ret mange sønderjyder, dels sendes programmerne mere eller mindre i den danske TV-Avis' sendetid, og den har de nok svært ved at konkurrere med dernede. Som bekendt trækker TV-Avisen meget store seertal i Danmark.

Derfor tror jeg ikke, at problemet så meget gælder nyhedsformidlingen som underholdningsstoffet. Overalt i Danmark, hvor man kan se tysk TV, og det er ikke udelukkende i grænseområdet, er de tyske underholdningsudsendelser mere populære, det må vi bare indrømme, end de danske. Det er meget svært at sige, hvor stor betydning det på længere sigt har for kulturen i Sønderjylland, at folk ser på Lotto-Spiel eller popsangerinder eller amerikanske TV-filmstjerner, der oven i købet taler tysk. Det er meget svært at vurdere, og jeg mener, at denne sag nok burde undersøges nærmere.

Jeg kan stærkt anbefale, at man sætter en medieforskning i gang i Sønderjylland for at

måle den kulturelle effekt af den tyske fjernsynspåvirkning samt finde ud af, hvordan vi kan ændre vanerne. Resultatet af en sådan undersøgelse vil om få år kunne bruges i hele landet, når TV-satellitterne velsigner alle danskerne med en strøm af underholdningsprogrammer. Det er en opgave, som jeg mener ville være velegnet for grænseregionsforskningsinstituttet.

Vi kan naturligvis ikke diskutere grænseproblemer uden også at komme ind på mindretallet på begge sider af grænsen. Lad mig sige så klart, som det overhovedet kan siges – selv om man måske kritiseres bagefter af ordføreren for forespørgerne, fordi man ikke tog nok med, er det alligevel begrænset, hvor meget man kan få med på dette område – men alligevel så velment, som det nu kan siges: i socialdemokratiet erkender vi vor forpligtelse over for disse mindretal, og det har da også givet sig udslag i de støtteordninger og andre ordninger, vi går ind for et fuldt hjerte. Med det tyske mindretal i Nordslesvig må vi sige at vi i dag lever i en fredelig sameksistens. Vi har et fortræffeligt, et godt samarbejde med det tyske mindretal på alle områder, i de kommunale råd og i organisationer, ingen tvivl om det. Gennem de danske støtteordninger ønsker vi også at hjælpe vore landsmænd syd for grænsen i det arbejde, de udfører såvel på det kulturelle, det skolemæssige som det ungdomsmæssige område. Vi ønsker at støtte den hjemstavnspolitik, de her fører, hvorved de er med til at bevare den nordiske kultur langt syd for grænsen.

Jeg ville gerne i samme forbindelse have omtalt nogle trafikale forhold i grænseområdet, men jeg skal begrænse mig til at nævne, at vi finder det af overordentlig vital betydning for Sønderjylland, for Nordslesvig, for Sydslesvig, altså begge sider af grænsen, at der ikke tages skridt til at gå videre med en fast forbindelse over Østersøen, inden en fast forbindelse over Store Bælt er besluttet og sat i gang.

Jeg vil slutte med at nævne nogle af de institutioner og organisationer, der sammen med de offentlige myndigheder har og har haft stor betydning for udviklingen i grænselandet.

Der er for det første Sønderjyllands Erhvervsråd, hvis formål er at fremme det sønderjyske erhvervsliv og derigennem skabe

[J. K. Hansen]

eksistensmuligheder for en større befolkning i Sønderjyllands amtskommune. Der er for det andet Arbejderbevægelsens Sønderjyske Landsforening, der forkortet hedder ASL – bestemt ikke at forveksle med en anden organisation med denne forkortelse, Aktive Seere og Lyttere. Arbejderbevægelsens Sønderjyske Landsforening er arbejderbevægelsens organ i spørgsmål af national og grænsepolitisk art, og dens formål er at fremme arbejdernes interesse på alle områder og at være den samlede arbejderbevægelses organ til behandling af grænselandsproblemer. Når jeg specielt nævner disse to organisationer, er det, fordi de gennem en lang række år hver på sin vis har været stærkt medvirkende til at fremme udviklingen i området.

Som det sidste skal jeg nævne instituttet for grænseregionsforskning, som blev oprettet i 1976 som en selvejende institution. Det var i øvrigt den tidligere generalkonsul i Flensborg, Troels Fink, der var initiativtageren hertil. Grænseregionsforskningen finansieres dels af faste tilskud fra Sønderjyllands amt og fra undervisningsministeriet, dels af indtægterne fra kontraktforskning og fondstilkud. Instituttet har lige siden sin start udført et særdeles fortræffeligt stykke arbejde inden for den videnskabelige forskning og har formidlet information om alle sider af den problematik, der helt naturligt findes i et grænseområde.

Med disse ord vil jeg sige, at Sønderjylland er vældig godt hjulpet med disse organisationer og disse institutioner, og jeg må på det bestemteste afvise, at der skulle være behov for nedsættelse af nogen förm for kommission. Det er hermed sagt, at vi ikke vil være med til det.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

– som jeg ikke skal bruge til politisk stillingtagen, naturligvis, men gøre opmærksom på, at en institution, der hedder ALS, nu ikke kan blive forvekslet med én, der hedder ASL. ALS står for Aktive Lyttere og Seere og for alsidighed, og der er ingen af beboerne på Als, der nogen sinde har følt sig generet af det.

Rent faktisk er det ikke rigtigt, hvad hr. K. J. Hansen fortæller om de programmer, der sendes – undskyld, der var den igen med

bogstavrækkefølgen, hr. J. K. Hansen, om forladelse. Der er ikke 2 af disse ugentlige programmer i den nævnte sendetid, der er faktisk 3, for foruden »Schleswig-Holstein Rapport« og »Schleswig-Holstein Forum« er der »Nordschau«, og de kommer altså mandag, onsdag og torsdag.

Dette kun, fordi det var, som om socialdemokratiets ordfører ville dementere de oplysninger, jeg har bragt. De var faktisk rigtige. Men i øvrigt er vi enige om, at der ikke er noget farligt eller forkert i disse ting. Det er bare noget, vi skal være opmærksomme på.

Øllgaard (V):

Det er jo en meget bredt formuleret forespørgsel, vi her behandler. Derfor kan de synspunkter, man fremfører, kun blive nogle hovedsynspunkter.

Et af mine hovedsynspunkter skal være, at mindretallene på begge sider af den dansk-tyske grænse i dag heldigvis lever deres liv på en god og naturlig måde. Det er naturligvis ikke alle forhold, der er ideelle, men i store træk kan man sige, at danske sydslesvigere lever og virker som danskere i det tyske samfund, og tyske nordslesvigere lever og virker som tyskere i det danske samfund. Det er, som det skal være. Derfor skal lovgiverne ikke komme og blande sig unødigt, men på den anden side er der da nogle områder, hvor der kan være grund til overvejelser.

Såvel mindretallene som den øvrige befolkning i grænselandet er naturligvis berørt af den erhvervsmæssige, folkelige og kulturelle situation i Danmark i disse år. Såvel de udefra kommende som de selvskabte danske vanskeligheder og ændringer, vi oplever, gør sig selvfølgelig også gældende i grænselandet. Nogle af disse ændringer og vanskeligheder gør sig nok særlig gældende i grænselandet, nemlig de folkelige, kulturelle og vel især de mediemæssige.

Erhvervsmæssigt finder vi, at det, grænselandet har brug for, er nøjagtig det samme, som det øvrige lands erhvervsliv har brug for, nemlig en konkurrenceevneforbedrende politik af stor styrke. Denne konkurrenceevneforbedrende politik skal vi ikke diskutere ved denne lejlighed, naturligvis, men jeg vil dog ikke undlade at nævne, at den er og bliver uhyre vigtig, og når eller hvis erhvervsklimaet bliver tåleligt, vil erhvervslivet i grænse-

[Øllgaard]

landet hurtigt vide at bruge dette forbedrede klima. Netop Nordslesvig, som er et udpræget landbrugsområde, har særlig hårdt brug for en konkurrenceevneforbedrende politik, eftersom landbrugserhvervet er særlig udsat, når klimaet er, som det er.

Netop i disse dage, hvor regeringen åbenbarer planer om at gribe yderligere styrende ind i erhvervsudviklingen via betingede lånevilkår, kan der være grund til at notere, at netop i Nordslesvig har en virksomhed som Danfoss leveret beviset for, at frie vækstmuligheder for erhvervsvirksomheder er uhyre værdifulde. Danfoss var næppe nogen sinde blevet skabt, hvis Danfoss skulle have været skabt af den »perfekte« centrale planlægning og udvælgelse.

Folkeligt og kulturelt finder vi i venstre, at det, lovgiverne skal bidrage med, er lovrammer, der i stadig stigende grad reelt decentraliserer beslutningsprocesserne, så at stadig større indflydelse på egne vilkår i landsdelen placeres hos lokale organer. Derved kan lovgiverne bidrage med det, de skal bidrage med, nemlig et frugtbart samspil mellem et vist sæt af statslige aktiviteter og lokale aktiviteter på en lang række områder.

Naturligt er det her at nævne uddannelsesopgaver, som både statsministeren og socialdemokratiets ordfører har omtalt. Der er en række uddannelsesopgaver, som fortsat er aktuelle, og jeg noterede med tilfredshed statsministerens udtalelser på dette område. Vi finder også, at der rent uddannelsesmæssigt ikke i landsdelen findes det helt ønskelige sæt af tilbud eller den helt ønskelige spredning af specielt tilbud om ungdomsuddannelser, og der findes endnu ikke de helt ønskelige og fornødne videreuddannelsesmuligheder.

Den mediemæssige udvikling er for såvel grænselandet som for det øvrige Danmark af meget stor vigtighed netop i disse år. Nu tror vi ikke, at den mediemæssige udvikling er den vigtigste udvikling, men der er nu engang meget, som gærer, og som skabes på det mediemæssige område i disse år. Derfor er det naturligt, som de hidtidige talere har gjort det, at der gøres særlige bemærkninger om netop denne udvikling i grænseområdet.

Vi fik forleden i et Natek-magasin i fjernsynet den oplysning, at man i et TV-grænseland som Belgien til tider kun har 10 pct. af landets seere som modtagere af belgiske pro-

grammer. 90 pct. tager til tider udenlandske programmer. Det noterede jeg som en lille bitte oplysning ud af mange, som fortæller, at den tekniske og mediemæssige udvikling vil medføre meget store omvæltninger, som igen betyder meget store og delvis nye udfordringer, især i et grænselandsområde.

Nu mener vi bestemt i venstre, at der er mange gode og positive muligheder i den tekniske og mediemæssige udvikling, der er i gang, og som utvivlsomt vil tage til i tempo i de nærmeste år. Der vil meget hurtigt strømme omfattende medietilbud ind over os. Den samme Natek-udsendelse forleden illustrerede, hvad der er på vej via satellitter, og der er formentlig endnu mere på vej via kommende kabelsystemer.

Svaret på alle disse overvældende muligheder, som jo er over os, hvad enten vi kan lide dem eller ej, må ikke være, at vi søger at afskærme os eller at filtrere, hvilket i øvrigt knap nok kan lade sig gøre. Nej, svaret må naturligvis være, at udfordringen tages op, og det kan ske ved, at vi hurtigst muligt bliver langt bedre til at bruge mediernes muligheder på dansk manér, på sønderjysk og på slesvigsk manér. Dermed tænker jeg naturligvis på, at radio- og især TV-mediet byder på store og efter min mening langtfra fuldt udnyttede muligheder for, at f. eks. folk i grænselandet kan komme til at kende både sig selv og hinanden langt bedre, end tilfældet er i dag.

Et nøgternt kendskab til grænseegnen og til grænseegnens befolknings særlige baggrund er nødvendigt, hvis denne egn og dens befolkning skal præstere sit særlige bidrag til helheden og udfylde den særlige rolle, som kun Slesvig med sit særpræg kan udfylde. Svinder dette slesvigsk-sønderjyske særpræg væk, så vil den særlige rolle, som er dette særpræg tildelt, ikke længere blive udfyldt. Derfor må særpræget dyrkes, forstået: på naturlig og frugtbar måde.

Venstres forslag til mediemæssig handling er, at vi snarest går i gang med en lokal TV-aktivitet af et eller andet omfang i området. Form for og omfang af en sådan lokal TV-aktivitet målt i sendetid og ressourcer må vi diskutere. Vi kan også diskutere det geografiske områdes afgrænsning. Vort udgangspunkt er, at vi finder det helt nødvendigt med en fast stationeret afdeling dernede med nogenlunde selvstændigt ansvar. Vi tror ikke

[Øllgaard]

alverden på en løsning, hvor der ved lejlighed kommer besøg af reportagehold, selv om det naturligvis også kan være udmærket.

Vi kender godt alle de indvendinger, vi vil blive mødt med, indvendinger om penge og materiel osv. Vi tror ikke, at opgaven er let, men vi mener, at adskilligt kunne nås på kort tid gennem en smidig omorganisering af de forhåndenværende ressourcer. Vi mener, at opgaverne for en sådan regional TV-aktivitet er omfattende. Der er masser at tage fat på, det være sig oplysning om og dermed drøftelse af erhvervsmæssige, folkelige og kulturelle emneområder. Interessen for det politiske liv i landsdelen kunne man formentlig også stimulere.

Sammenfattende vil jeg sige, at vi i venstre finder, at der da naturligvis løbende vil være adskilligt for lovgivere at gøre i grænselands-sammenhæng, men vi ser ikke et aktuelt behov for en egentlig revision af grænselands-politikken som sådan. Dermed kan jeg straks sige, at vi heller ikke ser et behov for den i det stillede dagsordensforslag foreslåede kommission, grænselandskommission må det vel blive.

Vi finder altså, at der er ting at foretage sig, og helt aktuelt mener vi, at der snarest bør etableres en dansk regional TV-aktivitet i grænselandet. Vi tog et lille skridt i den retning med det ændringsforslag, vi stillede til lovforslag nr. L 127 om lokale radio- og TV-forsøg, som for tiden er til behandling her i tinget. Dette ændringsforslag, vil nogle erindre, går ud på at udvide adgangen til forsøg til også at omfatte regionale enheder som f. eks. Rangstrupsenderens område. Vi ser gerne positive tilkendegivelser om det synspunkt, vi har fremsat i dette ændringsforslag, så at der dog som et resultat af denne debat kunne blive taget et yderligere skridt i retning af etablering af en øget TV-aktivitet i grænselandet.

Burgdorf (KF):

Jeg kan ikke hidse mig op til den stærke indignation, som hr. Arne Melchior lagde for dagen over statsministerens svar på en givet opgave. Jeg synes, at det svar var ganske udmærket. Forespørgslen, som er stillet, er måske til gengæld forkert. Jeg er ikke i tvivl om, at når jeg er færdig med mit indlæg, så vil hr. Arne Melchior sige, at det var slet ikke

det, det drejede sig om, men det må jeg jo så lære at leve med.

Udviklingen i grænselandet er det, forespørgslen drejer sig om, og for mig er grænselandet landet på begge sider af vores nuværende grænse og dermed både Nord- og Sydslesvig. Af væsentlig betydning, i hvert fald for os, der er her i dag, er landet Sønderjylland. Det blev i 1920 dansk. Et dansk amt er det i dag, der var flere indtil 1970, og vi er danskere dernede på godt og ondt. Vi er nogle stykker, som ikke rigtig kan forstå, at vi sønderjyder og Sønderjylland som sådan skal være noget ganske specielt, som skal drages frem i en debat, selv om det er 25 år siden, vi sidst har drøftet disse ting. Men jeg har forstået det således, at CD måske har nogle ganske specielle interesser i den landsdel, som andre partier måske ikke har, og at det er derfor, vi skal have denne debat.

Der siges ikke noget om, hvor langt tilbage vi skal i udviklingen, der står bare »udvikling i grænselandet«. Men hvis det går tilbage til 1920, så er der jo sket adskillige ting i disse år. Jeg ved, at på det tidspunkt, i 1920 og et par år derefter, var der inflation i Sønderjylland, så det baskede. Jeg står her med en pengeseddel, det er ikke 1 mill. mark, men 1 mia mark. Den kunne man købe et rugbrød for. Jeg bruger det som eksempel over for os alle sammen, en advarsel om, at vi ikke skal komme lige så galt af sted igen.

Et grænseland er altid et spændende område, ikke mindst Sønderjylland. Denne landsdel har gennem hele sin historiske tid skullet være henholdsvis bolværk og bro mellem Norden og det øvrige Europa. Derfor er der vel også flere problemer her end andre steder. Jeg havde tænkt at tage nogle af de problemer frem og stille nogle spørgsmål til statsministeren i den anledning. I dag siger man, at forholdene i grænselandet nord og syd for grænsen er så ideelle, at de kan danne eksempel for andre grænseregioner, og at mindretallene lever i en eksemplarisk sameksistens med deres herbergsstater og deres naboer på begge sider af grænsen. Det er i det store og hele rigtigt, men selv om mange af problemerne bliver løst efterhånden, er der dog nogle tilbage.

Vi er tilfredse med, at motorvejsbyggeriet er nået så langt, som det er, fra grænsen og

[Burgdorf]

til Skovby. Men vi er temmelig utilfredse med, at den sidste lille etape, hullet op til Christiansfeld, skal trække så længe ud, før den bliver etableret. Mon ikke der kunne ske en prioritering på dette område?

Vi er særdeles tilfredse med, at vi fik vedtaget og etableret det fremskudte dige, så mennesker og værdier er sikret mod det grådige Vesterhav. Men vi undrer os over, at man nu – det har jeg i hvert fald hørt i regionalradioen – har planer om at opstille 61 vindmøller på Højerdiget som alternativ energikilde. Det fremmer efter min mening ikke miljøet på stedet. Jeg er overbevist om, at et a-kraftværk ville tage sig særdeles bedre ud.

Problemet med grænsehandelen er nævnt tidligere her i dag, og jeg skal også nævne det, for det er et af de problemer, vi har måttet leve med i årevis, og hvor handlende i landsdelen har måttet se på, at en fortjeneste og en indtjening, som de kunne have haft, går syd for grænsen. Det er de forhold, der er, og der er ingen, der kritiserer nogen i den anledning, men det har vakt irritation og medført tab af penge både for de handlende og for staten. Jeg kan ikke se, hvordan vi kan klare disse problemer. Nu hørte jeg, at hr. J. K. Hansen nævnte, at hvis man tog det hele med, møbler og den slags ting, så var det ikke så skævt. Det er jeg nu ikke så sikker på at det ikke er. På det sidste er der også kommet problemer med benzinkøb syd for grænsen. I avisen stod der, at en enkelt tank solgte for 20 mill. kr. på årsbasis til danske, og det er jo ikke småting.

Der er en ting, jeg godt ville spørge statsministeren om, og det er, om ikke det var en idé at opkræve en afgift, bropenge, ved passage af Rømhøddammen. Denne dæmning passerer i sommermånederne af tusindvis, på årsbasis af 1 million bilister, udlændinge såvel som danskere. Hvis de betalte 10 kr. pr. bil, så ville det give noget i kassen. En så ømtålig vejforbindelse koster mange penge at vedligeholde. Statsministeren så ved selvsyn i 1976, hvordan dæmningen var skyllet væk. Sønderjyllands amt måtte betale reparationen. Det kostede 25 mill. kr. Det kan godt være, at der er nogle, der siger – måske også statsministeren – at det er en dårlig idé. Jeg synes, det er en god idé. Vi ser jo, at bare vi tager syd for grænsen og skal på stranden, så kræver man penge. Hvis vi nede i Europa

skal ind på en motorvej, så kræver man penge. Hvis vi skal igennem en viadukt eller en tunnel, så kræver man penge.

Der skal også snakkes radiodækning og TV-dækning her. Sønderjylland er efter min opfattelse ganske udmærket dækket af Radio Syd. Den formidler nyheder og aktuelt stof på en ganske fortrinlig måde, den dækker både Nord- og Sydslesvig. Vi har i lang tid snakket om et TV Syd, men det er ikke blevet til noget. Det er noget, vi har snakket for længe om. Som nævnt her i dag er tyskerne begyndt at sende til Nordslesvig og optage i Nordslesvig, og det er da også helt i orden. Jeg synes bare, det ville være godt, om vi havde været lidt vakse og kunne sende til vore danske venner i Sydslesvig. Der er dog 3 gange så mange danskere i Sydslesvig, som der er tyskere i Nordslesvig.

Endelig én ting, som jeg føler utilfredsstillende. Det er folketingets sønderjyske udvalg. Jeg føler, at dette udvalg faktisk er reduceret til et ekspeditionskontor for bevillinger til kulturelle formål i Sydslesvig. Det er mange penge, det drejer sig om. Udvalget har til dato ikke holdt møde i over et år. Jeg mener, at disse bevillinger herved unddrages parlamentarisk kontrol. Vi har et 6 mands udvalg, men i dette sidder der kun ét folketingsmedlem. Jeg tror, vi må se på den sag.

Det er rigtigt, som det er sagt, at vi ved en debat som denne ikke kan undgå at drøfte vore danske venner i Sydslesvig. De lever et dansk liv, vil gerne leve på danske kulturelle vilkår. Jeg mener ikke, at folketinget og regeringen har noget at skamme sig over her, det skulle da også bare mangle. Jeg synes, vi må være behjælpelige dér, lige så vel som vi er det med hensyn til det tyske mindretal, som bor på denne side af grænsen.

Endelig må jeg komme med et lille hjertesuk, men det er nok alt for sent at gøre det. Det er det, at vi i grænselandet er meget kedde af, at Storebæltsbroen er lagt i mølpose. Vi føler det, som om vi er afskåret ved en toldskranke ved Store Bælt. Der er dem – jeg ved ikke, om det er på reel baggrund – der siger: ja men så er det Hamborg, der bliver hovedstad. Det tror jeg nu ikke at de fleste sønderjyder er interesseret i. Vi ville have været glade for en Storebæltsbro, og vi glæder os til, at den en skønne dag kommer.

Så skal jeg endelig nævne den dagsorden, som er blevet fremsat. Jeg mener, at hvis vi

[Burgdorf]

får de organer til at fungere, som vi har til at ordne de sønderjyske forhold, så har vi ikke brug for flere, og derfor kan jeg ikke gå ind for dagsordenen.

Dohrmann (FP):

Det var oprindeligt min mening, at jeg ville være lidt flink ved ordføreren for forespørgerne, hr. Arne Melchior, fordi jeg nærmest har haft det indtryk og stadig væk har det, at når hr. Arne Melchior overhovedet rejser en sådan forespørgsel her i folketinget, så er det, fordi hr. Arne Melchior ikke kender særlig meget til sønderjyske forhold og faktisk overdramatiserer problemerne. Men jeg må nok sige, at efter de udfald, hr. Arne Melchior kom med i sin mundtlige begrundelse, er der aldeles ikke nogen grund til at skåne hr. Arne Melchior – tværtimod.

Se, grunden til at CD har rejst denne forespørgselsdebat – jeg ved, at alle i folketinget mener det, jeg nu siger, der er bare ingen, der har sagt det, måske fordi man ikke tør – er, at centrum-demokraterne indtil sidste valg havde et valgteknisk samarbejde med slesvigske parti. Det hed sig dengang, at dette valgsamarbejde kostede nogle såkaldte danske stemmer, og disse danske stemmer skal hr. Arne Melchior nu, hvor samarbejdet er afbrudt, på en eller anden måde forsøge at hale hjem igen. Det tror jeg altså, og jeg føler mig helt overbevist om, at det er baggrunden for hr. Arne Melchior og CDs pludselige interesse for Sønderjylland.

Jeg mener, at som sønderjyde, det skinner også igennem alle de indlæg, der har været indtil nu, må man glæde sig over, at der i dag er et godt og afslappet forhold de forskellige nationaliteter imellem. Det gode forhold er først og fremmest fremkommet ved, at begge parter har været besindige, har snakket sammen om tingene. Det eneste, der kan ødelægge det gode forhold, tror jeg, er, hvis der kommer folk udefra som hr. Arne Melchior eller andre og påstår, at der eksisterer nogle problemer, som faktisk slet ikke findes.

Derfor havde jeg langt hellere set, at vi havde brugt tiden her i folketinget til at løse de store nationale problemer, vi har. Vel er der da problemer i grænseegnen, det kan vi ikke komme uden om, det vil der være i enhver grænseegn, men mange af de proble-

mer, vi har, er nationale. Vi har et stort beskæftigelsesproblem i Sønderjylland. Det har man også i resten af landet, men det får man ikke løst ved at stå her og snakke om Sønderjylland og ligesom afgrænse det dertil.

Vi kan også tage sådan noget som grænsehandelen. Det siger man også til tider er et sønderjysk problem. Grænsehandelen har efterhånden fået et sådant omfang, at det faktisk også er et stort landspolitisk problem. Der kommer så galt busser fra København og langt oppe fra Jylland med grænsehandelende. Så det er heller ikke et regionalt problem mere.

Derfor synes jeg, at mange af de ting, der er påpeget her i dag, er overspillet, og at man forsøger at skubbe dem steder hen, hvor de ikke hører hjemme. Jeg tror ikke, det er helt forkert, når jeg siger, at i Sønderjylland er man langt, langt mere bekymret over de ting, der sker i København, og derfor tror jeg, der er mange dernede, der mener, at hvis man endelig skulle diskutere enkelte dele af landet, så ville det være passende, om man var startet med at diskutere de københavnske problemer.

Jeg hørte godt nok, at hr. Arne Melchior sagde lidt om afgifter og alt det dér og grænsehandel. Det slår mig temmelig meget, at hver eneste gang, der har været tale om afgiftsforhøjelser, og det er jo dem, der er skyld i, at vi har en skæv grænsehandel, har hr. Arne Melchior og kompagni stemt for. Derfor har hr. Arne Melchior og hans parti i hvert tilfælde en temmelig stor del af skylden for de problemer, vi har.

Når jeg nu har været inde på det med slesvigske parti, må jeg nok hellere tilføje, at det valgtekniske samarbejde, centrum-demokraterne og slesvigske parti havde, synes vi ikke der var noget forkert i. Det var stort set en glimrende ordning både for CD og for slesvigske parti. Men ligesom at dreje kursen 180 grader og begynde at spille på det, synes jeg man skal lade være med.

Der er blevet sagt en hel del om faren ved det tyske fjernsyn og de mange timer, sønderjyder kigger fjernsyn. Jeg tror ikke, faren er så stor, som nogle vil gøre den til. Jeg tror ikke, at der findes ret mange danskere, der, uanset om de kigger 50 timer tysk fjernsyn om ugen, bliver påvirket i den retning. Som hr. J. K. Hansen så rigtigt sagde, er de amerikanske skuespillere blevet synkroniseret

[Dohrmann]

sådan, at de taler tysk, så det tror jeg ikke på.

Det bliver først farligt, når folk ikke har andre muligheder, og derfor er der en lille smule om snakken alligevel, fordi mange er i dag så lede og kede af at se dansk TV, at de, så snart TV-Avisen er overstået, skynder sig at slå over på Tyskland. Det er faren, og fremfor at begynde at snakke om et TV 2, synes jeg faktisk, at man kunne gøre det meget bedre ved i det mindste at gøre det ene program, vi har, så godt, at folk gider se det. At begynde at oprette et TV 2 og så håbe, at Tordenskjolds soldater vil lave det bedre, tror jeg ikke på.

Der kunne selvfølgelig siges mange ting, men som jeg har sagt, mener jeg, at mange, mange af de ting, som allerede er nævnt, og som jeg også sagtens kunne stå her og nævne, er nationale problemer.

Jeg vil gerne sige om den dagsorden, som hr. Arne Melchior har fremsat, at vi føler aldeles ikke, at der er behov for at nedsætte en sådan kommission. Jeg vil endda vove den påstand, at det vil være skadeligt at nedsætte en sådan kommission. Hvem skulle det være? Det kunne da være helt sjovt, hvis hr. Arne Melchior bare ville antyde, hvem der skulle være medlemmer af en sådan kommission. Skulle det være de politiske partier her i folketinget med hr. Arne Melchior? Det kunne man blive bange for. Jeg kan bare se, at en sådan kommission ville blive fantastisk stor. Man skulle have repræsentanter for både det danske og det tyske mindretal på begge sider af grænsen. Amtsrådet skulle være repræsenteret og grænseregionsforskningsinstituttet, og jeg ved ikke hvad. Nej, det ville være skadeligt, hvis man vedtog det, og der er heldigvis heller ingen chance for, at der er flertal for det her i folketinget.

Den debat, vi er i fuld gang med her, kalder jeg som sagt overflødig, fordi de problemer, hr. Arne Melchior påstår findes, ikke er så store, som nogle vil gøre dem til.

Jeg vil gerne slutte med – det er så sjældent, jeg har lejlighed til at rose statsministeren – at sige, at jeg synes, den besvarelse, statsministeren kom med på forespørgslen, var god, og jeg var imponeret over, at statsministeren kunne sige så meget om en så tabelig forespørgsel.

Ebba Strange (SF):

Som det er blevet påpeget fra flere ordføreres side, indicerer forespørgslen, at der skulle være store problemer i grænselandet nord og syd for den dansk-tyske grænse, som den danske regering bør tage sig af. Efter de kontakter, jeg har i de egne, og som jeg har haft specielt i anledning af denne forespørgselsdebat, finder jeg ikke, at der er grundlag for dette synspunkt.

I SF bakker vi op, det gør vel hele det danske folketing og den danske regering, bag Bonn-Københavnserklæringen fra 1955. Den sikrer mindretallets rettigheder både nord og syd for grænsen, og den gav den mulighed for det danske mindretal i Sydslesvig til at blive repræsenteret i landdagen i Kiel, som det har været i stand til at udnytte siden uden om den almindelige 5 pct.s spærregrænse, der i øvrigt findes i Vesttyskland. Det synes vi er godt, det er vi glade for, men vi mener ikke, at det er vores opgave i det danske folketing at gå ind og vurdere den indsats, der gøres i den politiske repræsentation.

Det har givet nogen genlyd i den almindelige politiske debat siden landdagsvalget i 1979, at sydslesvigernes repræsentant, Karl Otto Meyer, har taget stilling til generelle politiske spørgsmål, der ikke er nært knyttet til mindretalsproblemerne, men som er problemer for alle, der bor i Sydslesvig. Vi mener stadig ikke, at det er os, der skal fastlægge mindretallets politik, det skal deres egen politiske organisation gøre, men jeg vil godt sige, at vi finder det naturligt, at man som hjemmehørende i en egn – i dette tilfælde altså Sydslesvig – som politisk valgt repræsentant til en politisk forsamling forholder sig til alle de problemer, der opstår i den egn. Det samme gælder naturligvis for de ca. 100 kommunalbestyrelsesmedlemmer, der sidder rundt om i Sydslesvig, og som er valgt på SSVs lister. De er valgt på danske lister, men de hører hjemme i deres landsdel, de føler sig som sydslesvigere, og derfor har de naturligvis både ret og pligt til at blande sig i alle de spørgsmål, der opstår.

Generelt vil jeg sige, at vi i socialistisk folkeparti følger det danske arbejde i Sydslesvig med interesse. Vi er glade for, at det trives og udvikles, og vi vil ikke herfra blande os i de diskussioner, som jeg naturligvis godt ved finder sted inden for mindretalsorganisatio-

[Ebba Strange]

nernes egne rammer, om den politiske kurs, der skal følges.

Det, der må være den danske regerings og det danske folketings opgave i forbindelse med det danske arbejde i Sydslesvig, er at yde økonomisk og kulturel støtte. Det er på denne baggrund beklageligt, finder vi, at også det danske tilskud til det sydslesvigske mindretals skolevæsen er omfattet af de budgetnedsækninger, der foregår i undervisningsministeriet i øjeblikket med CDs støtte, da CD jo er en del af det økonomisk-politiske forlig. Det være sagt til hr. Arne Melchior, som har rejst forespørgslen.

Det danske skolevæsen i Sydslesvig har ikke, som det tyske skolevæsen i Sønderjylland, en god, dansk friskolelov at basere sin virksomhed på. Det er henvist til at slås for tilskud til de enkelte skoler i både landdag og kommunale råd. Det gør det, og jeg synes, det gør det godt, selv om det ikke altid får det, det ønsker. I denne situation kan det ikke undgås, at private bidrag, der kommer fra forskellige kredse i Danmark, kommer til at spille en rolle.

Selv om det kulturelle og undervisningsmæssige arbejde, der foregår i Sydslesvig, ikke altid udsættes for en helt god behandling fra de tyske myndigheders side, trives det alligevel godt, og det må jo betyde, at det har en bærekraft, der kan modstå den modstand, man kommer ud for.

Det eneste konkrete vedrørende Sydslesvig, jeg har lyst til at pege på i debatten i dag, er, at det danske bibliotek i Flensborg meget trænger til en udvidelse, og at dette både af historiske, nutidige og kulturelle grunde synes at være en oplagt opgave for den danske stat at yde tilskud til.

Med hensyn til situationen i Sønderjylland – altså den del af Slesvig, der ligger nord for den dansk-tyske grænse – finder vi i SF heller ikke, at der er de store problemer i forhold til andre danske amter. Det er også fremgået af debatten i dag, at det heller ikke er indtrykket fra de andre partiers side. Der har, som det har været sagt, været en god udvikling i amtet siden anden verdenskrig, og indtil for ganske nylig var området tilmed et af dem, der havde mindst arbejdsløshed. Det er desværre ved at ændre sig nu.

Jeg er enig med dem, der har peget på de specielle uddannelsesmæssige problemer, der har været i Sønderjylland, og jeg hører til

dem, der synes, det var en skam, at det sydslesvigske universitetscenter ikke kom rigtig med, dengang der blev oprettet universitetscentre i dette land. Det fungerer, som det nu fungerer, men jo ikke med den styrke, det kunne være kommet til at fungere med, hvis det var kommet ind med en lidt højere prioritet.

Med hensyn til det tyske mindretal i Sønderjylland er det mit indtryk, at forholdet mellem de hjemmeboende er godt, og at der ikke i de hjemmetyske kredse er nogen ønsker om at ændre den status, man har.

Det er gået op for mig, at det, forespørgerne meget tænker på, når de rejser denne debat, er den kulturelle påvirkning, der sker, først og fremmest gennem fjernsynet, men i øvrigt gennem medierne. Jeg vil godt sige, som det også er sagt af andre i debatten, at dette jo ikke er et specielt grænselandsproblem. Det er – og det vil i høj grad fremover blive – et problem for hele den danske befolkning. Det er overhovedet et generelt vestligt problem, hvis den påvirkning, vi udsættes mest for, er masseproduceret amerikansk dåsekultur. Derfor synes jeg, at det er rigtigt, som statsministeren også sagde i sit indlæg, at man via mediekommissionen må interessere sig for, hvilken mediepolitik man fra dansk side skal lægge an på for at kunne tage kampen op med denne masseproducerede amerikanske dåsekultur.

Der er nævnt radioprogrammerne. Jeg mener ikke, vi kan stå her – det er heller ikke blevet nævnt, naturligvis – og beslutte, at tyskerne skal sende mindre radio til grænse-regionen. Det, vi fra dansk side kan gøre, er at prøve at styrke kvaliteten i de udsendelser, vi sender, både i grænselandet og i den øvrige del af Danmark.

Nu vil jeg godt sige, at hvis man har lidt tillid til, at folk også selv kan være med til at dømme og vurdere, om det, der forsøges prakkert dem på, er godt eller dårligt, så er der faktisk al mulig grund til at tro, at sønderjyderne er bedre til at foretage den vurdering og bedre egnede til at modstå det pres end den øvrige del af den danske befolkning. Nu vil jeg godt et øjeblik sige »vi« om sønderjyderne. Jeg er ikke sønderjyde mere, men jeg har dog været det i adskillige år af mit liv, og jeg tror, at vi, der har levet en stor del af vores liv midt i den kamp mellem forskellige kulturformer, midt i de modsætningsforhold, som det at leve i et grænseland uvæger-

[Ebba Strange]

lig fører med sig, vi har skarpere sanser end så mange andre for, hvad der er godt, og hvad der er skidt, og hvad der ligger i de påvirkninger, vi får. Vi har en bedre træning i at skille dem ad.

Det være ikke sagt med nogen særlig fremhævelse af sønderjyderne som særlige mennesker, men vi ved alle sammen, at modsætninger – uanset hvad det er for modsætninger, vi står midt i – skærper vores sanser og vores vurderingsevne, og det er altså det, der karakteriserer mennesker i et grænseland, at de lever i modsætninger, modsætninger, der primært grunder sig i noget nationalt, men som via dette nationale kommer ind og giver modsætninger på en lang række andre områder. Det er lidt udefinerbart, men det har med kultur, med nationalkarakter og sådan noget at gøre. Derfor mener jeg ikke, det først og fremmest er et spørgsmål om, hvilken nationalitet kulturudtrykkene har. Det, der er at sige til de danske mediefolk, er, at hvis vi skal stå os mediemæssigt, så skal det være kvalitet, det, vi bringer.

Grænsehandelen har også været nævnt som et problem. Der er ingen tvivl om, at sønderjyderne er blevet vindrikkere mere end andre befolkningsgrupper i Danmark, men i øvrigt kører indkøbsbusserne altså helt oppe fra det nordlige Jylland, tværs ned gennem hele den del af Danmark. Jeg har hørt københavnerne sige: det eneste, vi har imod grænsehandelen, er, at der ikke også kører busser fra København. Det er selvfølgelig lidt ærgerligt for københavnerne.

Et af de løfter, der blev givet af tilhængerne af Danmarks tilslutning til EF, var, at tilslutningen til EF skulle løse grænsehandelsproblemerne. Det har den altså ikke gjort. Vi har fået nogle tal på, hvor meget denne grænsehandel generer den danske stat og købmændene nord for grænsen. Jeg synes, det må være svært at beregne, fordi der bl. a. købes en del ting, som man ellers ikke ville købe, hvis man var henvist til at betale meget mere for det. Den eneste løsning, jeg kan se på det problem, er at skærpe toldbestemmelserne. Vi har ingen planer fra SFs side om noget sådant, men vi har støttet regeringens politik – og vil fortsat gøre det – med hensyn til ikke at slække mere på reglerne, end man bliver presset til.

En gang imellem kommer der forslag fra tysk side om at etablere et fast, formelt sam-

arbejde mellem Sønderjylland og Sydslesvig på amtsrådsplan. Det finder vi ikke er nogen god idé. Det er klart, at der må og skal finde samarbejde sted om forskellige konkrete sager, f. eks. fredningssager omkring Vadehavet og omkring Flensborg Fjord. Vi har kontaktudvalg, vi har det sønderjyske udvalg, vi har forskellige mere uformelle organer, og derudover samarbejder vi fra sag til sag. Vi mener på denne baggrund heller ikke fra SFs side, at der er brug for nogen ny kommission. Jeg er enig med hr. Burgdorf, når han siger, at det, vi måske burde lægge vægt på, var at få de organer, der faktisk eksisterer, til at fungere lidt bedre, end de gør.

Jeg vil godt slutte med at sige, at til trods for de problemer, der med mellemrum opstår og naturligvis må opstå, tror jeg, vi generelt kan konkludere, at grænselandsproblemerne mellem Danmark og Tyskland jævnt hen løses på en måde, som godt kunne danne forbillede for andre grænselandsregioner i verden.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Jeg føler mig foranlediget til at give et eksempel på, hvor meget vi taler forbi hinanden. Fru Ebba Strange sagde – og flere andre ordførere har været inde på det samme – at medieudbuddet ikke er et grænseproblem, men et landsdækkende problem. Vi fik jo i en TV-udsendelse forleden dag om de kommende satellitdækninger af vort område beskrevet, at udbuddet for os alle i Danmark og mange andre steder heldigvis bliver meget stort. Vi kan ikke være uenige om, at det store tilbud kommer til at gælde alle danske.

Jeg prøvede at opfange denne misforståelse i min indledning, da jeg sagde, at vi er glade for, at udviklingen går den vej. Hvorfor er det så alligevel et grænselandsproblem? Jo, det er det, fordi det kun er i grænselandet, at der bliver nærdækning, at der bliver nyhedsmæssig og featuremæssig dækning af, hvad der foregår i det område. De udsendelser, der kommer til os fra München og fra Bruxelles og fra Madrid, kommer jo ikke til at handle om, hvad der sker i grænseregionen mellem Danmark og Tyskland. Der er kun det nye, store, stærke og fuldt tilladelige og fuldt velkomne tilbud fra tysk side, der dér arbejder. Vi ved fra avishold og

[Arne Melchior]

den slags mønstre, hvor højt mennesker prioriterer de nære nyheder. Derfor er der tale om et lokalt grænseproblem og ikke et landsdækkende problem.

Fru Ebba Strange siger, at sønderjyderne bedst ved at bedømme, hvad der er bedst for dem at se. Det er jeg helt enig i, men det, jeg er inde på, er, at der skal gives et tilstrækkelig fair modspil, at der skal gives et tilbud, så de har et valg, så valget ikke på forhånd skal være faldet ud i dansk disfavør.

Formanden:

Hr. Arne Melchior får jo lejlighed til at svare lidt senere, men nu tager vi en lille runde. Hr. Dohrmann får ordet for en kort bemærkning og derefter fru Ebba Strange.

(Kort bemærkning).

Dohrmann (FP):

Jeg kan forstå, at hr. Arne Melchior også læser statistikker. Jeg vil gerne spørge hr. Arne Melchior om én eneste ting. Jeg vil gerne have et svar, og det skal være et klart svar. Kan hr. Arne Melchior nævne én eneste ting, som kan begrunde de påstande, han kom med om, at folk, som er født i en bestemt landsdel, f. eks. i dette tilfælde Sønderjylland, bliver påvirket, fordi de ser noget underholdning fra f. eks. Tyskland? For det er nemlig underholdning. Hr. Arne Melchior kan slå op i sine statistikker og se, at det først og fremmest er underholdning, folk kigger på, og ikke andet.

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Det eneste, jeg har lyst til at sige, er – netop på baggrund af hr. Arne Melchiors korte bemærkning – at jeg mener, det er et generelt mediepolitisk problem, som skal løses generelt mediepolitisk. Vi er i SF gået ind for en styrkelse af lokale, regionale radioudsendelser. Det ville naturligvis også styrke den danske mediepåvirkning i Sønderjylland, hvis der kom en stærkere lokal, regional mulighed for at lave radioudsendelser.

Formanden:

En kort bemærkning til hr. Arne Melchior, og så har hr. Bilgrav-Nielsen ordet.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Jeg er opmærksom på de regionale ting, der skal sættes i gang, men jeg forstår altså, at fru Ebba Strange mener, at problemerne på dette område er ens for, skal vi sige Sønderjyllands amt og for Frederiksborg amt. Det tror jeg altså ikke de er, fordi der er en konkurrence i Sønderjyllands amt. Jeg har endnu ikke oplevet, at svensk TV er begyndt at dyrke lokale problemer og lokal nyhedsdækning vedrørende Nordsjælland, men det kan jo være, det kommer.

Jeg vil gerne svare på det direkte spørgsmål fra hr. Dohrmann. Jeg har ikke talt noget om, at underholdning fra det ene eller det andet land – det være sig fru Ebba Stranges amerikanske dåseprodukter eller tyske underholdningsprogrammer – skader nogen. Jeg taler netop om nyhedsdækningen og nødvendigheden af, at danske medier, og her taler jeg især om de luftbårne medier, kan lave et rimeligt modspil til den nyhedsdækning på 10 timers regionalnyheder pr. uge, som efter planerne fra 1985 vil være en kendsgerning fra tysk side. Det hilser jeg velkommen. Vi hverken kan eller vil gøre noget ved det. Det er kun om dette, jeg har talt. Jeg har intet sagt om underholdningens værdi eller skadelighed; det er der overhovedet ikke talt om fra vor side.

Bilgrav-Nielsen (RV):

»Folketinget udtaler, at det ikke billiger den af statsministeren i strid med afgivne erklæringer således indledede politik, der i sin konsekvens vil pådrage Danmark forpligtelser af uoverskuelig rækkevidde.«

Denne dagsorden fremsatte det radikale venstre den 3. oktober 1947, og den var direkte årsag til, at regeringen Knud Kristensen blev ekspederet. Efter den tid vil jeg mene at der har været ro om grænseproblemet. Jeg har i hvert fald ikke i dag anledning til at genfremsætte det dagsordensforlag.

Efter at jeg har hørt debatten her i dag, kan jeg fatte mig i meget stor korthed. Statsministeren omtalte de mediemæssige problemer på en sådan måde, at vi fuldt ud billiger de synspunkter, der blev fremført.

Fru Ebba Strange talte om de kulturpolitiske spændingsfelter, der kan være i et grænseland. Det er synspunkter, vi absolut deler.

[Bilgrav-Nielsen]

Også fra både hr. Burgdorf og hr. Øllgaard blev der fremsat synspunkter, som vi deler. Jeg vil gerne rose hr. Dohrmann for hans indlæg. Jeg synes, det var ramt godt.

Når det ikke engang er muligt at få de sønderjyske medlemmer af folketinget til stærkere at debattere med hinanden om dette emne, har vi efter min mening det stærkeste bevis for, at dette emne ikke behøvede at optage folketingets dagsorden, men nu er vi jo inde i en tid, hvor hvert parti har sin forespørgsel, og hvor hver dag har sin forespørgsel. Denne dag har to forespørgsler.

Der er noget til slut, jeg alligevel godt vil påpege. Man er tilbøjelig til at mene, at det kun er vanskeligheder, der er forbundet med grænselandsproblemer, at det kun er noget, der kan have negative virkninger. Jeg mener i høj grad, at de grænselandsproblemer, som Danmark har haft i det sønderjyske, også har haft positive sider. Jeg vil nævne en enkelt ting. Det var den skolelovgivning, som i Danmark blev formuleret omkring det tyske mindretals forhold i Nordslesvig, der er direkte årsag til, at vi i Danmark har en friskolelovgivning, som i verdensmålestok er noget helt specielt. Jeg tror altså, der er grund til at fæste sig ved, at der netop ud af det, man kunne kalde for grænselandsproblemer, udspringer nogle ting, der er godt for et demokrati, nemlig forståelsen af mindretalshensynet.

Der har været nævnt en masse ting. Jeg har løseligt noteret det, der ikke har været nævnt af problemer – løste problemer eller ikke-løste problemer – i det sønderjyske område. Digebyggeriet har ikke været nævnt. Placering af F-16 i Skrydstrup har ikke været nævnt. Motorvejsbyggeriets færdiggørelse har ikke været nævnt mig bekendt.

Det er tydeligt, at denne debat har været ganske overflødig. Jeg vil sige, at hr. Arne Melchior selv er den, der klarest angiver, at debatten er overflødig – i det mindste at den dagsorden, han har fremsat, er ganske overflødig. Hr. Arne Melchior har givet udtryk for, at noget centralt med det, han her ville, var mediespørgsmålet. Statsministeren har bemærket, at regeringens mediekommission i høj grad tager sig af det problem vedrørende grænselandet. Når det netop er medieproblemet, hr. Arne Melchior har villet fokusere på, må jeg sige, at jeg synes, dette spørgsmål

er godt varetaget i den mediekommission, vi har. Derfor må vi afvise dagsordenen.

Steen Folke (VS):

VS har ikke udformet nogen politik vedrørende de specielle problemer og forhold, der findes i grænselandet. I vidt omfang kan en sådan politik naturligvis udledes af f. eks. vores erhvervs-, skatte-, uddannelses-, medie- og kulturpolitik i almindelighed, og jeg kunne sikkert godt få et kvarters tid til at gå med at redegøre for disse mere generelle synspunkter.

Da vi imidlertid har gjort det ved andre og mere nærliggende lejligheder, og da VS i modsætning til visse andre partier aldrig har følt nogen forpligtelse til at tage ordet til hvert eneste dagsordenspunkt, uanset om vi har noget at bidrage med eller ej, vil jeg spare tingets tid. Vi har ikke for tiden noget at bidrage med, når det gælder de særlige grænselandsproblemer. Vi erkender, at det kan være en mangel, og derfor vil vi foreløbig forholde os lyttende.

Steffensen (KrF):

Som tidligere medlem af Sønderjyllands amtsråd i en årrække må jeg sige, at jeg finder, at det, vi har fået her i dag fra statsministeren, for os er fuldt tilfredsstillende. Vi deler fuldstændig statsministerens opfattelse af, at de organer, som nu findes til at varetage de specielle syd- og sønderjyske forhold, er tilstrækkelige. Men vi kan godt prøve på at være opmærksomme på, at de også fungerer, som de skal.

Jeg kan skrive under på hr. Bilgrav-Nielsens ord om, at der er sagt så mange ting her, og at der ingen grund er til at gentage dem. Jeg vil kun tage nogle enkelte punkter frem.

Det er rigtigt, som statsministeren også gør opmærksom på i sin redegørelse, at man, specielt når det drejer sig om det uddannelsesmæssige område, har ønsket at prioritere de sønderjyske forhold særligt, fordi man ved, hvilken påvirkning der er fra den anden side. Det har vi også følt i det sønderjyske. Det er der grund til at sige statsministeren og regeringen tak for, at man har haft den holdning til problemerne. Vi er taknemlige for, at det stadig er sådan. Det er rigtigt, at vi har fået en lang række erhvervsskoler til vor

[Steffensen]

landsdel. Det er et væsentligt bidrag til at løse de problemer, som vi i de kommende år vil komme til at stå over for.

Det er klart, at der er store ønsker endnu, navnlig når det drejer sig om de videregående uddannelser. Vi forventer også, at det fortsat må være således, at disse opgaver må have regeringens og statsministerens opmærksomhed.

Det var en glæde for os, da vi i Sønderjyllands amtsråd fik grænseforskningsinstituttet i 1976. Ikke mindst gennem dette institut formidles, som der også er gjort opmærksom på i dag, en lang række positive ting. Vi kan derfor slutte helt op om statsministerens ord om, at det er et nyttigt instrument. De 4-5 år, der er gået siden da, har vist det med al ønskelig tydelighed.

Erhvervsudviklingen i det sønderjyske har været særdeles positiv. Også dér har vi oplevet en afmatning, naturligvis, men man kan nok sige, som hr. J. K. Hansen var inde på det, at dér har man i særlig grad haft et meget nært samarbejde med Sønderjyllands amtsråd via det sønderjyske erhvervsråd. Der er en lang række kontante eksempler på, at der har været et godt samarbejde disse organer imellem også med regeringen og folkettingen. Jeg vil som hr. Bilgrav-Nielsen gøre opmærksom på, at der er eksempler som en motorvej og et digebyggeri og også broen over Allsund, hvor vi har været afhængige af, at der har været velvilje fra den danske regerings side, for at vi kunne løse disse opgaver.

Kulturpolitikken i det sønderjyske og også i Sydslesvig er også noget, der specielt har haft Sønderjyllands amtsråds opmærksomhed. Hr. J. K. Hansen gjorde opmærksom på en lang række ting. Dem skal jeg ikke gentage, men føje én ting til, som jeg nok synes man må nævne, når det drejer sig om kulturpolitikken i Sønderjylland. Det er det særlige mønster, der har dannet sig for det kulturpolitiske, når det drejer sig om stedet Løgumkloster. Det er vel nok et af de smukkeste eksempler på, at private initiativer har fået tilslutning, dels fra det regionale styre, her amtsrådet, dels fra den danske regering og en række forskellige ministerier. Det har manifesteret sig i en lang række kulturpolitiske opgaver, der er løst, netop ved at man har dette gode samarbejde.

Mindretallene såvel syd for som nord for den nuværende grænse har forskellige vilkår, og det er der også gjort opmærksom på i dag. Det er hævet over enhver tvivl, at den danske regering har en i princippet mere positiv holdning til at være velvilligt indstillet over for at løse mindretals problemer, end vi har oplevet fra tysk side.

Vi er af den opfattelse i kristeligt folkeparti, at vi må arbejde videre for, at det kan være ens for begge parter, således at den velvilje, vi fra dansk side nærer over for mindretal, også når det drejer sig om det tyske mindretal, i lige så høj grad kommer til at eksistere over for det danske mindretal i Sydslesvig. For der er jo tale om en kulturkamp. Det er et lidt stærkt ord i tider, hvor vi har det sådan, at vi stadig udbygger det fredelige samarbejde. Det gør vi på alle planer, og det gør vi ganske særligt, når det drejer sig om Sønderjylland.

Ud over de formelle ting er der en række lejligheder, hvor vi sådan mere uforpligtet mødes og prøver på at tackle problemerne, inden de rigtig bliver aktuelle. Som det er nævnt af flere ordførere, er det nødvendigt, at man just i de fredelige samarbejdstider er opmærksom på, at dér skal den kamp også føres. Det er altså en kulturkamp, der skal føres absolut med fredelige midler og specielt med sproget. Dér vil vi gerne henlede regeringens opmærksomhed på, når det drejer sig om de mange aktiviteter i Sydslesvig, at vi nok må prioritere disse aktiviteter højere end så meget andet, også i en tid, hvor der er tale om nedskæringer.

Kristeligt folkeparti finder ikke, at der er grund til endsige brug for yderligere kommissioner til at varetage disse opgaver. Vi kan derfor ikke støtte den fremsatte dagsorden.

Flygaard (DR):

Der har fra flere ordføreres side været rejst kritik af den forespørgsel, der her er stillet fra centrum-demokraternes side. Når man ser på, hvilke forespørgsler vi har haft i folketinget igennem indeværende folketingsår og også tidligere, synes jeg nok, at den kritik er en lille smule overdrevet. Jeg synes godt, denne forespørgsel sammenlignet med så mange andre forespørgsler kan have en vis berettigelse. Så kan hvert parti jo give udtryk

[Flygaard]

for sin opfattelse af det foreliggende spørgsmål.

Når det er lang tid siden, man har haft en debat om det pågældende emne, synes jeg for så vidt ikke, det er unaturligt, at man tager det op, også selv om det må munde ud i en konklusion om, at man ikke finder behov for at foretage sig noget.

Når man nu lever i en så usikker tid, som vi gør på mange måder, kan man rejse det spørgsmål, i hvor høj grad vi er i stand til at bedømme, hvad der sker i morgendagens Danmark, hvad der sker i grænselandet, og hvad der sker i Europa. Der kan vel godt indtræde forhold, som på forskellig vis kan komme til at øve sin særlige indflydelse i grænselandet. Derfor vil jeg gerne på retsforbundets vegne knytte nogle bemærkninger til den stillede forespørgsel, måske ud fra en lidt mere positiv indstilling, end der fra forskellig side er kommet til udtryk. Dermed være ikke sagt, at jeg er enig med centrumdemokraterne og hr. Arne Melchior i den række af problemer, der er påpeget fra deres side. Men det vil fremgå af mine efterfølgende bemærkninger.

Forespørgslen er for så vidt meget logisk bygget op. Man vil gerne have belyst de erhvervsmæssige og de folkelige og de kulturelle problemer, dels ud fra en række tekniske synspunkter, dels ud fra nogle mediemæssige synspunkter. Jeg synes, det er et udmærket udgangspunkt for at vurdere, om der er grundlag for at korrigere politikken eller eventuelt at skifte en sådan politik ud med en anden.

Jeg opfatter også spørgsmålet om grænselandet som et spørgsmål om både det, der ligger nord for den nuværende grænse, og det, der ligger syd for den nuværende grænse.

Jeg vil gerne om de synspunkter, der har været fremme om grænsehandelsproblemerne, sige, at det er måske dér, nogle af de største problemer ligger, for hvis Danmark ikke har mulighed for at føre en selvstændig beskatningspolitik på den indirekte beskatnings område, er det givet, at det får nogle erhvervsmæssige konsekvenser, som vel rækker ud over hele landet, men som vel alligevel mærkes stærkest i den sønderjyske region og svagere i andre dele af landet. Men det er selvfølgelig rigtigt, at det kan få et sådant omfang, at det alene af den grund kan blive

et landsproblem også vurderet ud fra et økonomisk synspunkt.

Det må være en klar målsætning i enhver grænselandspolitik – og den skulle sådan set gerne være gældende for begge sider – at man tilsigter en absolut ligestilling af de nationaliteter, der må findes i det pågældende område, her i det foreliggende tilfælde det tyske mindretal nord for grænsen og det danske mindretal syd for grænsen.

Vi kan alle hilse med betydelig tilfredshed, at der finder en fredelig kappestrid sted i dag, absolut, sammenlignet med, hvad vi har kendt til på et tidligere tidspunkt. Det er absolut meget tilfredsstillende, at man har fået bygget bro, og det er også af en betydelig interesse, at denne bro bliver gjort bredere, således at den gensidige forståelse de to mindretal imellem forøges. Det er også naturligt, at både Vesttyskland og Danmark støtter deres nationale mindretal på forskellig vis, men det ville nok være ønskeligt, hvis det var således, at de økonomiske betingelser var ens. Her er jeg enig med centrumdemokraterne, når de påpeger den forskelsbehandling, der finder sted i dag.

Jeg vil også gerne pege på det problem, som hr. Arne Melchior var inde på omkring dagspressen. Hvis det er således, at Flensborg Avis på et eller andet tidspunkt af tekniske og økonomiske grunde ikke længere er i stand til at udkomme, kan der godt komme til at foreligge en problemstilling og en udvikling i grænselandet, som vi efterfølgende vil beklage. Vi har nemmere ved at klare det, hvis vi på forhånd tager højde for en sådan problemstilling. Jeg mener, at man nok fra dansk side skulle overveje en støtte til Flensborg Avis, således at den fik mulighed for at ajourføre sit tekniske udstyr. Det er rigtigt, at det kunne være væsentligt bedre, end tilfældet er i dag.

Man har fra centrumdemokraternes side fremført nogle betragtninger omkring radio og TV. Vi deler nok ikke den frygt, der er kommet til udtryk fra centrumdemokraternes side. For det første vil vi gerne pege på, at problemet bliver større med tiden, fordi folk sådan set kan stille ind på den station eller tage det TV-program, som de måtte ønske. Det bedste svar fra dansk side er faktisk, hvis der kunne komme kvalitetsprogrammer, som i sig selv var af en sådan standard og af en sådan kvalitet, at man fandt det naturligt

[Flygaard]

at vælge disse programmer fremfor andet. Her har vi netop et eksempel på, hvad en kulturkamp er. Folk skal have lov til at vælge. Jeg tror ikke, man skal eller kan holde hverken vesttysk radio eller TV eller anden form for orientering udenfor. Vi lever i en verden, der stedse bliver mere internationaliseret. Det må vi lære at leve med, og det må vi også give vores bud på og vise, hvad vi er i stand til at præstere i kulturel henseende.

Til slut skal jeg om den foreslåede dagsorden sige, at den har vi ikke haft lejlighed til at drøfte i retsforbundets folketingsgruppe, så der kan først gives endelig besked i morgen, men jeg skal som min personlige og umiddelbare opfattelse sige, at vi ikke finder, at der er behov for at nedsætte en sådan kommission som foreslået af hr. Arne Melchior. Derfor må vi nok tage afstand fra dagsordenen, vil jeg tro.

Sønderby (V):

Jeg synes, det er udmærket, at vi har fået denne debat. Jeg synes, det er godt, at vi engang imellem også kommer til at snakke om andet end lige penge, selv om noget af denne debat jo også drejer sig om noget, der koster penge.

Jeg synes, statsministeren i sin besvarelse på mange måder satte nogle ting på plads, kom med nogle oplysende bemærkninger, som jeg vil sige tak for, men jeg synes også, der var nogle mangler, og jeg vil prøve at nævne nogle af dem.

I et grænseland vil der, som statsministeren sagde, altid være en folkelig og en kulturel brydning – en debat, som vi i dag heldigvis kan føre uden voldelig medvirken, men det er svært at føre en kulturel kamp uden økonomiske midler.

Statsministeren var meget lidt inde på de statsmidler, vi anvender til at sikre vort mindretal lige vilkår syd for grænsen. Hr. Arne Melchior var inde på, at vi måske herfra skulle sige, at der skulle komme flere midler sydfra. Det kan vi jo ikke. Vi kan bevilge danske kroner til det arbejde, og det er det, vi gør. Vi har lige haft det årlige budgetmøde i 6 mands udvalget, og jeg vil gerne her sige til statsministeren, at dets formand, amtsborgmesteren i Sønderjylland, Gorrson, som har gjort et arbejde i dette 6 mands udvalg i mange år, gør det på en yderst saglig måde.

Det er ingen let opgave for os, fordi de ressourcer, vi har til rådighed i dagens Danmark, trods alt er begrænsede.

Det er meget let for hr. Arne Melchior – og jeg ville egentlig også gerne kunne have fulgt hr. Arne Melchior – at sige, at vi skal give mere til vore danske venner i Sydslesvig, men jeg tror egentlig aldrig, vi har mødt kritik, som gik ud på, at vi behandler dem dårligt, som det blev sagt.

Ved finanslovdebatten måtte vi acceptere besparelser også på det budget, vi havde godkendt fra 6 mands udvalget, for det danske arbejde i Sydslesvig. Venstre stillede ganske vist ændringsforslag, idet vi ikke ville have nogen besparelser på det danske arbejde i Sydslesvig, men flertallet i folketinget, regeringen og forligspartierne – og her må jeg ligesom fru Ebba Strange sige, at det var både CD og kristeligt folkeparti – gennemførte de aftalte besparelser. Så er det jo meget let bagefter at sige, at de skulle have haft flere penge.

Nu er dette en mediedebat, og jeg vil også gerne nævne Flensborg Avis. Det er afgørende, at vi fortsat har en dansk avis syd for grænsen, og vi har også i de forhandlinger, vi har haft med Flensborg Avis, prøvet at styrke den, så meget som vi kunne med de ressourcer, vi har til rådighed, for at sikre, at den fortsat kan udkomme.

Jeg vil gerne sige til hr. Arne Melchior, at vi ville også gerne have bevilget de 33 mill. kr. til det nævnte bibliotek. Vi måtte nøjes med i første omgang at bevilge et beløb til at lave fortsatte undersøgelser om, hvor stort det skal være osv.

Med hensyn til udviklingen i Nordslesvig synes jeg, vi kan være glade for den udvikling, der er foregået med den støtte, vi har fået fra det øvrige land. Vi kan nu klare os selv i det daglige. De statslige investeringer i en bro over Allsund, et dige i vest og dele af en motorvej har vi fået, men jeg må selvfølgelig sige, at besparelserne også rammer Sønderjylland på lige fod med de øvrige landsdele.

Jeg vil dog gerne gøre statsministeren opmærksom på – det er han også blevet – grænsehandelsproblematikken, som jo belaster det sønderjyske erhvervsliv med over 700 mill. kr.

Jeg vil også gerne gøre opmærksom på de forlydender, der er om, at Europavej 3 skal

[Sønderby]

flyttes østpå, hvilket gør bygningen af en bro over Østersøen aktuel. Men vi har jo et ministerløfte om, at Storebæltsbroen kommer først.

Jeg vil gerne om den fremsatte dagsorden sige, at vi har Sønderjyllands amtsråd, vi har kontaktudvalget til det tyske mindretal, vi har det sønderjyske udvalg, vi har grænseforskningsinstituttet, vi har Sønderjyllands erhvervsråd, og endelig har vi 6 mands udvalget. Jeg synes, disse gør det arbejde, og derfor vil jeg sige, at jeg ikke kan se, at der er nogen grund til at lave en kommission mere. Indtil nu er dette arbejde jo forvaltet. Så kan man diskutere, om der har været holdt møder nok osv., men det kan vi jo tage op.

Jeg vil gerne til sidst sige, at der ved siden af alt dette er en stor folkelig bevægelse bag ved det arbejde, der gøres nord og syd for grænsen. Der er Grænseforeningen, der gør et uegennyttigt arbejde. Det synes jeg også skulle nævnes i denne debat.

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Jeg siger tak for den gode modtagelse, man har givet mit svar på den forespørgsel, som hr. Arne Melchior har stillet.

Jeg tror ikke, der er stort for mig at sige som svar på den debat, der har stået på. Til hr. Arne Melchior vil jeg dog sige, at når han sagde, at jeg så godt som ingenting sagde om det arbejde, der foregik syd for grænsen, så synes jeg ikke, det er helt rimeligt. Jeg synes, jeg også satte plads af i min redegørelse til at dække i hvert fald væsentlige sider af det arbejde og virkningerne af det arbejde, der foregår syd for grænsen.

Det er selvfølgelig heller ikke rigtigt tolket, at jeg skulle mene, at der absolut ingen forskel er på at bo og arbejde og virke f. eks. i Sønderjylland og i det øvrige land. Men jeg mener ikke, at forskellen er så stor og så afgørende, som jeg fik indtryk af at hr. Arne Melchior mener. Derimod er forskellen mellem danske syd for grænsen og andre danske naturligvis større, det ligger ligesom i sagens natur. Det er altså ikke problemfrit, men jeg syntes, som også mange talere har sagt, at hr. Arne Melchior puster det lidt for voldsomt op.

Jeg refererede i min tale her til det stykke, jeg så på Det kgl. Teater i går, »Komodie i Grænselandet«. Det er selvfølgelig rigtigt, at

den situation, der dér bliver skildret, er en situation, hvor modsætningerne bliver mere markante, simpelt hen fordi Sønderjylland var besat eller totalt opslugt i det tyske rige i en meget, meget lang årrække. Men det er nu alligevel bemærkelsesværdigt, at Sønderjylland kunne være opslugt totalt i det tyske rige i så mange år og så alligevel – eksempelvis i 1906, som stykket skildrer, men altså også, som det demonstrativt kom til udtryk i 1920 – stadig væk være dansk. Jeg må tro – selv med de medier, vi anvender nu – at påvirkningen dengang har været voldsommere og langt stærkere end den, man kender nu.

Hr. Arne Melchior sagde noget om, at det danske mindretal i Sydslesvig behandles dårligere, end det tyske mindretal bliver det i Danmark. Jeg tror nok, det er rigtigt citeret. Jeg vil ikke påstå, at der ikke er nogen forskel. Jeg har sidst hørt den opfattelse gjort gældende, da jeg besøgte Sydslesvig og Flensborg og ikke mindst Duborgskolen. Da fik jeg et levende indtryk af danskhedens meget intense arbejde dernede, men der var også enkelte, der kom ind på den samme betragtning, som hr. Arne Melchior her har givet udtryk for. Jeg har prøvet efter mit besøg dernede dengang at få det nærmere undersøgt, og jeg vil stadig væk ikke sige, at der ikke kan være forskel, men en række af de ting, der kommer frem, er ikke så markante, ikke så tydelige, og de afbalanceres af andre ting. Det er helt klart, at der er nogle store problemer i det, der her er tale om, men alligevel vil jeg sige, at jeg tager disse opfattelser med lidt forbehold. Men regeringen er naturligvis stadig åben, hvis der skulle være problemer, som det kan være rimeligt at fremføre over for den tyske regering.

Flere har været inde på spørgsmålet om, hvor meget eller hvor lidt regeringen plejer det danske mindretal i Sydslesvig. Det er vel efterhånden noget siden, men dog ikke så forfærdelig længe siden, at repræsentanter for det danske mindretal i Sydslesvig var her i landet. De havde ved den lejlighed kontakter med en lang række organisationer og så vidt jeg husker også med partierne i tinget. Selv havde jeg med et udvalg af ministre en daglang drøftelse med alle disse repræsentanter fra Sydslesvig. Jeg tror ikke, jeg overdriver, når jeg siger, at de fuldstændig enstemmigt gav udtryk for taknemlighed over for den danske indsats også på det område, som

[Statsministeren]

de virker i. De havde nogle problemer at fremføre, hvoraf vi har løst nogle, men det var i forhold til den samlede indsats meget, meget små problemer. Men igen vil jeg sige: kommer der nye problemer, så vil vi se på dem og prøve, om det er noget, vi har mulighed for at løse.

I forbindelse med indsatsen er der selvfølgelig også spørgsmålet om 6 mands udvalget. Jeg er i dette øjeblik ikke tilstrækkeligt orienteret om, hvor ofte det holder møde, hvor effektivt det arbejder, men jeg kunne måske driste mig til at sige, at det vistnok kan gøres noget mere effektivt. Nu kan det være, fordi der ikke er så mange problemer, så er det jo ikke altid nødvendigt at holde møder. Men jeg vil godt sige, at jeg vil drøfte dette med 6 mands udvalgets formand og prøve på at finde ud af, om der er noget, der kunne, skulle eller burde gøres anderledes.

Det er vel svært at føre skattepolitikken ind i denne debat, men den har jo været ført ind i forbindelse med grænsehandelen. Jeg synes ikke, der er nogen tvivl om, at vi vitterlig har nogle problemer her. Hr. J. K. Hansen nævnte, at vi nok købte for 700 mill. kr. mere – jeg har nogle andre tal, det er ikke helt de samme, men de ligger ikke meget langt fra hinanden – og det er nok rigtigt. Men det er også rigtigt, som det blev sagt, at der er andre former for økonomisk samkvem imellem de to lande, som spiller en rolle, når man skal vurdere forholdet.

Selv om det er et meget lille sidespring og ikke behøver at være repræsentativt, vil jeg sige, at da jeg for et års tid siden besøgte Helmut Schmidt helt privat i Hamburg, fremviste han hele sit møblement i sin bolig og fortalte med stolthed, at det næsten alt sammen var danske møbler. Han fortalte, at det var enormt udbredt i området, at man købte danske møbler, for det var jo det eneste rigtige. Det er ikke dårligt at have en repræsentant, der anbefaler danske møbler så stærkt, som Helmut Schmidt altså her gjorde det.

Men bedre er det selvfølgelig at få dokumentation for, hvor meget det rent faktisk er. Det er ikke så let. Men det er rigtigt, som det blev sagt, at det ikke tæller med i den opgørelse, der normalt opereres med, når man taler om grænsehandel.

Det kan være, jeg ikke har været helt vågen, men jeg tror ikke, der er nogen, der har

sagt noget om de mange tyske turister, der rejser op i Danmark. Jeg ved ikke, hvordan det manifesterer sig i vores statistik, men det er jo ganske mange. Formentlig er der betydelig flere tyske, der tager herop i Danmark og holder ferie her. Vi rejser jo som regel igennem Tyskland eller forbi Tyskland, når vi skal ud og holde ferie for at komme væk fra det klima, vi her har. Derfor er der måske lidt mere balance, end man normalt giver udtryk for. Ikke desto mindre er der selvfølgelig problemer med selve grænsehandelen.

Jeg vil meget nødtigt gå ind på besvarelse af en række spørgsmål, som jeg synes ligger lidt udenfor, eksempelvis forslaget om, at man skulle have en særlig afgift, når man kørte over dæmningen til Rømø. Det er jo et principielt spørgsmål, i hvilket omfang man skal anvende den slags afgifter, og det skal jeg derfor ikke ved denne lejlighed komme ind på.

Mens vi er ved noget, der hedder dæmninger og broer, vil jeg sige to ord om Storebæltsbroen. Det er absolut den danske regerings opfattelse, at vi må prioritere en bro over Store Bælt eller en fast forbindelse over Store Bælt forud for nogen anden forbindelse. Det er jo noget, der er tilkendegivet længe. Jeg kan sige, at jeg også personlig er lidt ked af, at det ikke lykkedes at fastholde de beslutninger, der var truffet om en fast forbindelse over Store Bælt. Jeg var i 1973 stolt som en pave, da det endelig lykkedes at få en beslutning i folketinget om den sag. Sene- re så vi, hvordan det trappede ned, og hvor umuligt det til sidst blev at få et flertal for det – noget, der naturligvis også var begrundet i den økonomiske udvikling. Det har vi været et flertal i folketinget der efterhånden har måttet bøje os for. Men den ligger i mølposen. Jeg ved ikke, hvornår det bliver muligt at tage den op af mølposen, men den har rent psykologisk en vis betydning for at knytte Danmark som helhed noget mere sammen. Den har vel også en vis betydning for Sønderjylland, idet der, som det er sagt, er risiko for, at man får en mindre udvikling i det sønderjyske, end man måske ellers ville få.

Der har været talt meget om medierne, og jeg tror ikke, jeg kan føje meget til det, der er sagt. Det må ikke glemmes, at der dog trods alt er en sønderjysk lokalradio. Jeg ved ikke, hvor god den er i det daglige, for jeg

[Statsministeren]

hører den ifølge sagens natur ikke, men de gange, jeg er i Sønderjylland – og det var jeg for nylig – hører jeg den, når jeg kører i bil. Jeg fornemmede, at den egentlig ganske udmærket orienterede den sønderjyske befolkning om de lokale problemer. Selvfølgelig var jeg lidt skuffet over at høre i radioen den morgen, jeg skulle rejse derfra, at radioen kun havde nogle ganske få sætninger om det store møde, som hr. Poul Schlüter og jeg holdt i Brøruphallen. Der blev kun sagt, at der havde været et møde i Brøruphallen, hvor Poul Schlüter og Anker Jørgensen havde talt, andet var der ikke. Det tror jeg jeg skal tale lidt med redaktionen om ved en senere lejlighed. Men det var vel heller ikke specielt et sønderjysk, lokalt møde. Jeg synes, det er vigtigere, hvis man kan notere med tilfredshed, at denne radio dækker de egentlige lokale problemer.

Jeg vil slutte med at sige tak for næsten alle de ord, der er faldet i dag. Jeg kan gentage, hvad jeg startede med at sige, at regeringen nøje vil følge den udvikling, der foregår i grænselandet, nord og syd for grænsen, og i det omfang, der melder sig reelle problemer, vil vi naturligvis tage dem op. Jeg vil, som jeg sagde før, også tale lidt med 6 mands udvalget. »Tale lidt med« – det lyder, som om jeg havde noget at korrekte dem for; det tror jeg ikke jeg har. Men jeg vil drøfte nogle af de problemer, der er rejst her, og i det hele taget finde ud af, om der er behov for at foretage noget.

Derimod må jeg sige, at jeg ikke mener, der er behov for en kommission.

(Kort bemærkning).

Sønderby (V):

Til statsministeren vil jeg sige, at vi i 6 mands udvalget holder 4 møder om året. Vi har et budgetmøde, vi har en besigtigelsestur, og jeg vil gerne sige, vi oplevede sidste år på den besigtigelsestur, hvor vi besøgte skolerne syd for grænsen, at de er ved at være nedslidte, så dér er altså et problem, der dukker op.

En anden ting, som jeg også gerne vil have frem her, er, som jeg nævnte, biblioteket. Vi ville gerne have bevilget biblioteket, da vi var dernede, og sat det i gang, men vi skal jo også sørge for, at der sker en vis fordeling i Sydslesvig, at vi ikke lægger det hele i Flens-

borg. Hvis vi havde sagt ja til biblioteket, som hr. Arne Melchior mente vi skulle have gjort, så skulle vi have brugt alle ressourcerne i Flensborg i de næste år. Derfor vil jeg gerne spørge statsministeren, om man ad andre veje kan få biblioteket sat i gang. Ikke over de 160 mill. kr., som vi har. Det er nødvendigt at få det bibliotek, men vi skal passe på, at det ikke medfører, at de ikke får noget i Rendsborg de næste 6 år osv.

Jeg vil gerne til sidst sige til statsministeren, at når vi andre er i Sønderjylland, er Radio Syd flink ved os. Det hænger nok sammen med, at det er en lokal radio.

(Kort bemærkning).

Steffensen (KrF):

Det var lige et spørgsmål til hr. Sønderby. Han nævnte i sit første indlæg, at venstre havde stillet ændringsforslag til finansloven angående større bevillinger til Sydslesvig og arbejdet dér. Jeg vil gerne spørge hr. Sønderby, om han vil forklare os, hvad det er for et ændringsforslag, for det er jeg ikke rigtig bekendt med. Jeg forstod, at det var et ændringsforslag, som regeringen og forligspartierne havde nedstemt. Jeg synes, det var rart at vide: hvad er det for et ændringsforslag, og hvor stort var beløbet?

(Kort bemærkning).

Burgdorf (KF):

For at statsministeren nu ikke skal gå hen og karnøfle nogle mennesker, som det ikke er berettiget at karnøfle, må jeg gøre opmærksom på, at det, jeg kritiserede, ikke var 6-mands udvalget, men det sønderjyske udvalg, folketingets sønderjyske udvalg. Jeg tror, det er undervisningsministeren, som er formand, så prøv at spørge dér.

Statsministeren snakkede om det møde i Brørup. Jeg var da også skuffet over, at det udmærkede møde, som jeg hørte det var, med en masse mennesker, blev så lidt refereret, men for en ordens skyld skal jeg gøre opmærksom på, at Brørup altså ligger lige nord for grænselandet, lige nord for Kongeåen.

Arne Melchior (CD):

Jeg er blevet gjort opmærksom på, at jeg i slutningen af mit ordførerindlæg, da jeg stil-

[Arne Melchior]

lede forslag om kommissionen, talte om, at den ikke behøvede at være stor og dygtig. Jeg mente naturligvis stor og dyr. Det være hermed rettet.

Må jeg sige tak til hr. Flygaard og til hr. Sønderby. Så er det vist også overstået. Jeg erkender blankt, at jeg har fået øretæver, jeg har lidt et ordentligt nederlag. Det kan jeg stå for. Jeg vil gerne udtale det inderlige ønske, at grænsesagen ikke har gjort det. Jeg frygter det. Jeg frygter, det vil komme til udtryk inden så forfærdelig længe, men det er ikke mit håb. Jeg startede med at sige, at det eneste, vi absolut ikke ville, var at rejse strid om sagen.

Jeg skal nu besvare halvanden times kritik på 5 minutter. Det kan jeg nok ikke, men så kan jeg måske få et par korte bemærkninger, eller også håber jeg på formandens velvilje.

Det er første gang i 25 år, vi har en sådan debat, og som hr. Flygaard gjorde opmærksom på, er det den 25. forespørgsel i denne folketingsssamling. Jeg skal ikke remse op, hvad alle de andre gik ud på. Det er den 25., og man mente altså fra så godt som samtlige ordførere, at det var spild af folketingets tid. Grænselandsproblemerne er der ikke nogen grund til at ulejlige folketinget med. Det var det forkerte sted, som hr. J. K. Hansen sagde, det skulle være i Sønderjyllands egen regie. Nej, der er ikke noget at tale om, der er ikke noget at spørge om, der er ikke noget at overveje, og der er ikke noget nyt at foretage.

Ganske vist kom det frem, at de organer, der er, ikke fungerer. Det gælder f. eks. det sønderjyske udvalg, som adskillige folketingsmedlemmer er medlemmer af, det fungerer overhovedet ikke. Nu skal det vistnok have møde i april måned, men så tror jeg også, det er et år siden, det sidst havde møde. Men det er klart, hvorfor skal det holde møde, der er jo ingen problemer. Alt i grænselandet er jo o.k.

At jeg er forbavset, det er klart, for jeg har i de sidste par uger talt med ca. 15 mennesker, som er sønderjyder, og som for manges vedkommende sidder på ledende poster i Grænseforeningen, i vælgerforeningen syd for grænsen, i redaktioner, og som virkelig beskæftiger sig med disse ting. Der er ikke én af dem, der har sagt: Arne, du er på en vildmand, det er overflødigt. Der er ikke én, der har sagt som hr. Burgdorf: der er ikke noget ved os sønderjyder, der er ikke noget

ved vores situation, som gør det naturligt, at vi overhovedet har særlige forhold, der skal fremdrages. Det er der ikke én af de andre, der har sagt mig, så jeg tvivler altså lidt på, at det, vi har hørt her i dag, er repræsentativt. Men selvfølgelig er det repræsentativt for folketinget, og det bøjer jeg mig for. Det er statsministerens sejr, og det er mit nederlag. Det er kun godt. Hvis det forholder sig så lykkeligt, som I alle sammen har givet udtryk for, så er det dejligt, så kan der godt gå 25 år igen. Jeg ønsker, at det må være sådan. Jeg frygter, at der ikke går ret mange år, før vi kommer til at drøfte disse ting under en meget, meget mørkere synsvinkel og med helt andre fortegn. Det er jeg bange for, men jeg ønsker, at jeg må få uret.

Statsministeren siger, at han i sine drøftelser med repræsentanterne for det danske mindretal ikke har lagt mærke til, at der er markante forskelle i opfattelserne. Jeg har fået et helt andet indtryk. Enten har jeg talt med forkerte mennesker, eller også forstår jeg ikke, hvad jeg får at høre. Igen: jeg skal være glad for, hvis det er statsministeren, der har ret, og mig, der har uret.

At de viser taknemlighed, tror jeg da gerne; det ligger netop i det forhold, som jeg fremdrog, nemlig at Danmark betaler to tredjedele, hvor Tyskland betaler én tredjedel såvel nord som syd for grænsen. Så ud fra den betragtning er der grund til taknemlighed. Men det er ikke fair, at det danske mindretal behandles så meget ringere end det tyske mindretal.

Så var der én, der sagde, at vi ikke kan bevilge tyske mark eller penge over Kiels budget. Det kan vi heller ikke, men vi kan sige vores mening om det. Det har vi både ret til og efter min mening pligt til. Det har vi mange gange ikke turdet. Det tør vi i dag, og derfor synes jeg, vi skulle sige det.

Hr. Øllgaard sagde også, at der ingen grund var til at blande sig. Jeg forstår, at hverken venstre eller nogen andre vil løfte en finger for at gøre de tyske myndigheder opmærksom på, at brede repræsentative kredse i Danmark nord for Sønderjyllands amt mener, at det er en uretfærdig og ulige måde, pengesagerne behandles på, og ud af pengesagerne kan man altså også drive nogen kultur.

Hr. Burgdorf sagde, at han nok heller ikke havde forstået det rigtigt, og spurgte, hvor

[Arne Melchior]

langt tilbage i udviklingen vi skal gå, for han skulle jo have vist den seddel, som jeg har 10 af derhjemme. Tak for det syn. Det var udmærket. Det er jo ikke det historiske fakultet. Det er en mærkelig måde at læse min forespørgsel på at sige, vi skal gå tilbage i udviklingen. Med udviklingen mener jeg selvfølgelig den nuværende og den fremtidige og ikke noget som helst andet.

Så siger hr. Burgdorf, at når man ikke kan andet, kan man jo altid drage en andens motiver ned i snavset, at mine motiver selvfølgelig er, at jeg skal have repareret noget, der var tidligere, som jeg er ked af. Nej, jeg har jo klart sagt til hr. Burgdorf også her fra tallerstolen, at jeg bekender mig til det samarbejde, vi har haft med Slesvigsk Forening. Jeg synes, det var et fornemt internationalt, europæisk, dansk initiativ, vi tog dér, og jeg beklager, at dette fornemme initiativ er blevet slået i stykker af andre. Så jeg har ikke noget at undskylde, og jeg har ikke noget at dyrke. Jeg er ikke så gemen, men nu er jeg det altså alligevel, således provokeret – og jeg har overvejet, om jeg skulle – at jeg siger, det kunne være, at hr. Burgdorf ærgrede sig over, at det ikke var ham, der var kommet med den forespørgsel, at han har siddet her i mange år og ikke rejst sønderjyske spørgsmål over for sine kolleger i folketinget. Men mine motiver kan han altså drage ned i skidtet.

Jeg har netop sat særlig fokus på det danske mindretal syd for grænsen. Der er vel ingen, der kan beskyldes mig for, at jeg har stemmer at hente dér. Jeg har sat fokus på Flensborg Avis, skønt jeg er bunduenig med chefredaktør og landdagsmedlem Karl Otto Meyers synspunkter på en lang række områder, men det er, fordi avisen er vigtig for den danske kultur og for det danske mindretal og for Danmark, og der er ikke noget stemmefiskeri i noget som helst. Så endte hr. Burgdorf da også med at sige, at de organer, vi har, ikke fungerer godt.

Hr. Dohrmann undså sig ikke for at sige, at jeg er udefra kommende, at sønderjyderne sandelig ikke ønsker indblanding fra sådan en som mig, og at vi hellere skal diskutere københavnerproblemer – han mente vel dermed regeringsproblemer – men det gør vi jo også hver eneste dag året igennem, så det er der jo ikke noget nyt i.

Endvidere nedlod han sig til at antyde, at det skulle være mig, der skulle sidde i kom-

missionen. Jeg kan kun sige: æv, at man kan være bekendt at trække en debat ned på det lave plan, det havde jeg egentlig forsvoret.

Fru Ebba Strange lagde mig ligesom i munden, at jeg skulle have talt om store problemer. Det har jeg ikke. Vi har brugt udtryk som »udvikling« og »forhold«. Vi mener, det er vigtige sager at få belyst, men jeg har udtrykkelig sagt, at jeg ikke ønsker strid, og jeg har ikke sagt, at der er store aktuelle problemer. Men avisens overlevelse er et aktuelt problem, og det er altså så lille som 13–14 mill. kr. Så kan vi kaldet det et stort problem eller ej; vi har kun talt om udviklinger og forhold.

Hr. Bilgrav-Nielsen og statsministeren talte om, at mediekommissionen kunne ordne de mediemæssige problemer i grænselandet. Jeg har ikke haft mulighed for, siden hr. Bilgrav-Nielsen sagde dette, at få skaffet det kommissorium, som denne mediekommission har, men statsministeren vil måske være villig at svare på, om der i det kommissorium står noget som helst om, at mediekommissionen skal ofre særlig tid og opmærksomhed på at beskæftige sig med grænselandets medieproblemer. Jeg tillader mig at tvivle på, at der står noget i den retning, men det ville da være dejligt, hvis det kunne blive tilføjet, og hvis der på denne måde kan være sket visse positive ting for mediekommissionen, for Flensborg Avis, for biblioteket, disse for grænselandets problemer temmelig vigtige områder, som jeg ikke har bebudet 6 mands udvalget at det ikke har bevilget penge til, for de har ikke haft dem – det er jeg helt klar over – så har vor forespørgsel formodentlig alligevel ikke været helt forgæves.

J. K. Hansen (S):

Jeg skal prøve på ikke at forlænge denne debat, og jeg skal slet ikke prøve på at svinge mig op i hr. Arne Melchior's højder. Vi har nu to gange oplevet hr. Arne Melchior oppe i de helt store højder i det spørgsmål, der er rejst i dag, og vi har da også konstateret, at hvis der er nogen, der står alene om de synspunkter, som hr. Arne Melchior er fremkommet med her i dag, så er det hr. Arne Melchior. Det må vi bare konstatere.

Så talte hr. Arne Melchior om nogle organer, der ikke fungerede. Ja, jeg kan nævne ét organ, der ikke fungerer, og jeg mener egent-

[J. K. Hansen]

lig heller ikke, det skal fungere, for jeg er ikke sikker på, at det har nogen berettigelse i dag, og det er – undskyld, hr. Burgdorf – det sønderjyske udvalg. Det har ikke noget med 6 mands udvalget at gøre, for 6 mands udvalget er jo det lille finansudvalg, det udvalg, der bestyrer de midler, som den danske stat yder til det danske mindretal. Vi har i øvrigt også diskuteret flere gange i udvalget, om det sønderjyske udvalg egentlig har nogen berettigelse; det tror jeg faktisk ikke det har.

Men ellers vil jeg mene, at de organer, som jeg har trukket frem her i dag, virker særdeles tilfredsstillende.

Hvad angår bevilling til mindretallene, vil jeg gerne have lov at sige, at jeg synes, det er rigtigt, at vi bevilger så meget til det tyske mindretal i Danmark. Jeg synes også, det er rigtigt, at vi bevilger disse penge til det danske mindretal i Sydslesvig, og jeg synes også, det er rigtigt, at hr. Karl Otto Meyer, som er landdagsmand i Kiel, presser på landdagen i Kiel og forbundsregeringen for at opnå, at der gives penge til det danske mindretal i Sydslesvig. Så er det sagt.

Så har jeg lagt mærke til, at hr. Arne Melchior taler, men aldrig lytter. Jeg vil bede hr. Arne Melchior gå i gang med at læse fortrykket, bl. a. det, jeg sagde om de udsendelser, som NDR har startet. Hr. Arne Melchior nævnte Nordschau. Ja men Nordschau har jo været med i mange, mange år – ja, før hr. Arne Melchior gjorde sin entré i denne sal. Det, NDR er begyndt med, er jo de to ugentlige fjernsynsmagasiner, som jeg nævnte i mit første indlæg. De ligger altså på et tidspunkt, hvor den danske TV-Avis sender, og de omhandler hovedsagelig stof fra Holsten, som egentlig ikke interesserer folk i det område, vi har talt om i dag, særlig meget.

Så skal jeg lige sige noget til hr. Burgdorf om det dér med bropenge eller digepenge. Vi har jo nogle principielle synspunkter om det, og jeg mener bestemt, det er en rigtig politik, vi fører her i Danmark, nemlig at det ikke hører hjemme i Danmark. Det kunne da godt være, man kunne stable noget sådant op, men så vender vi jo egentlig tilbage til tiden før 1920, for da stod bomhusene jo langs med vejene i de sønderjyske eller dengang det nordtyske område. Ja, nogle af dem står der endnu, men de kræver ikke penge op mere. Jeg ved ikke, om hr. Burgdorf kender en anden dæmning, der går over til en anden

ø, der hedder Sild, hvor Hindenburgdæmningen går over. Der var tyskerne så geniale, at de byggede en jernbanedæmning; så fik de jo penge for at fragte folk derover og oven i købet fragte bilerne derover. Det er da helt i orden. Men hr. Burgdorf ved vel egentlig også, hvilken vej de fleste, der skal over på Sild i dag, tager: de tager over Rømodæmningen over Rømø, og så lader de sig færge fra Rømø til Sild; så der falder nogle penge af til os på den måde.

Det, jeg egentlig gik herop for, var faktisk for at sige, at jeg ved, Danmarks Radio i de kommende år ønsker at styrke regionalradioen i Sønderjylland. Tankerne går i retning af en egentlig weekendbetjening med udførelse af det, vi kan kalde magasinpræget program, der også kan indeholde transmissioner, reportager o.lign. Vi må nok sige, at Danmarks Radios økonomiske situation i dag er af en sådan art, at det næppe giver mulighed for, at vi umiddelbart står foran indførelse af et regionalt TV, desværre, men jeg ved da, at Danmarks Radio er meget opmærksom på det behov, der er. Det er også et spørgsmål, om vi ikke skulle gå en anden vej, om ikke vi fik lige så stor effekt ved at lave det, der hedder lokalt producerede TV-udsendelser over landsprogrammet, og på den måde bringe oplysning frem. Ud fra et grænselands-synspunkt er det i hvert fald væsentligt, at Sønderjylland prioriteres meget højt, når det regionale skal til at være TV-producerende, uanset om det skal sendes over landsprogrammet eller det skal være lokal-TV.

Øllgaard (V):

For en ordens skyld skal jeg sige, at jeg ikke har udtrykt nogen mening om, hvorvidt disse timer var vel anvendte, eller hvad motiverne til denne forespørgsel måtte være. Det betyder ikke, at jeg ingen mening har om den, men jeg har ingenting udtrykt.

Men da hr. Bilgrav-Nielsen nævnede den 3. oktober 1947, som jeg i forvejen sad og tænkte på under denne debat, kan jeg nævne, at jeg havde den oplevelse at sidde oppe i tilhørerlogen og overvære, at daværende statsminister Knud Kristensen blev fældet på sin Sydslesvigpolitik. Jeg måtte også gøre den konstatering, at denne debat har været ulige mindre dramatisk; men det er da kun godt. Den debat den nat – så vidt jeg husker,

[Øllgaard]

var det ved 2-3-tiden – var mildest talt dramatisk, og det skulle den også være, for da var det danske folk og især folk i grænselandet i oprør, optaget af det spørgsmål; det var vi alle sammen, så det måtte blive dramatisk. Det fandt sin udgang, og jeg tror, det fandt en god udgang. I dag er der ingen dramatiske situationer, og så skal vi også lade være med at stå og lave en dramatisk situation.

Det er selvfølgelig ikke det samme som, at der ingenting er at stå og tale om; som adskillige af os har nævnt, er der selvfølgelig en hel del at tale om løbende, men der er bare ikke basis for, at vi reviderer Danmarks grænselandspolitik; det mener jeg i hvert fald slet ikke der er. Der er nogle mere eller mindre aktuelle sager.

En af de aktuelle sager er for mig at se spørgsmålet om regionalt TV, og jeg har sidet og tænkt både i dag og ved andre lejligheder, når vi taler om radio og TV – eller måske især TV – at vi i for høj grad taler om TV i flæng. Man kunne vel passende dele det op i nogle kategorier: f. eks. en kategori, der hed internationalt dåse-TV i et vist omfang. Jeg tror, det er revnende ligeegyldigt, om vi får den type TV ad én kanal eller ad 25 forskellige kanaler.

Så kunne man tale om en kategori, der hed nationalt dansk TV – det skulle der gerne være en kategori der med rette kunne benævnes som, og det mener jeg også der er – og den kategori burde vi gøre os umage med at udbygge.

Endvidere mener jeg, vi bør anstrenge os med at skabe en kategori, der kunne hedde regionalt TV, ud fra et motiv om, at vi f. eks. naturligt i Rangstrupsenderens område prøver, om vi kan hjælpe hinanden med at lave en TV-produktion, som i højere grad kunne gøre mennesker i grænselandet og også mennesker uden for grænselandet klar over, hvad der er det særlige dernede – på godt og ondt for så vidt, men jo da helst og især på godt – sådan at vi kunne styrke vort særpræg derude og bidrage til det, helheden skal med det, som nu måtte være vores særpræg. I den forstand forestiller jeg mig at det godt kunne lade sig gøre. Hvis vi ville træffe de fornødne beslutninger om at frisætte nogle ressourcer, kunne det godt lade sig gøre nu at gå i lag med at lave regionalt TV nede i det område i et vist omfang.

Jeg tror så til gengæld, det er vigtigt, at det er dernede, det foregår, altså at der sidder et hold mennesker dernede, som har et ansvar. Det tror jeg af mange grunde. Fru Ebba Strange anførte den ene grund, nemlig den, at sønderjyder er bedre til at sortere, med andre ord sønderjyder er i besiddelse af en god portion naturlig skepsis, som ville være god at have, hvis man skulle give sig i kast med den slags opgaver. Jeg tror, vi skulle prøve at hjælpe hinanden i retning af at få realiseret nogle tanker af den karakter, som en hel del af os jo alligevel har kredset om.

Nu har hr. Arne Melchior ikke så forfærdelig mange venner i dag. Retfærdigvis skal jeg indrømme, at hr. Arne Melchior var den, som nuancerede sin tale om TV. Hr. Arne Melchior var inde på at snakke om forskellige kategorier af TV. Det synes jeg vi skulle gøre i fremtiden.

Burgdorf (KF):

Foranlediget af hr. Arne Melchiors for mig lidt højstemte tale og angreb på mig skal jeg komme med et par ord. Jeg begriber ikke, hvorfor hr. Arne Melchior skulle hidse sig sådan op, når jeg spagfærdigt spørger, om CD muligvis også havde andre motiver, men jeg skal så forsøge at lade mig overbevise om, at det er idel ædle motiver, hr. Arne Melchior har for at rejse denne forespørgsel. Der er jo et gammelt ord, der siger, at når man slår i en flok hunde, så hyler den, man rammer, og det kan jo være, det er det, der var tilfældet her.

Jeg forstår, J. K. Hansen ikke er enig med mig i min idé med Rømodæmningen og afgifterne dér. Nu leder vi jo med lys og lygte efter at få nogle penge i statskassen, og jeg tænker i denne forbindelse mere på amtskassen i Sønderjylland, for det er jo os, der skal betale det derovre, men jeg forstår, at hr. J. K. Hansen slet ikke har noget syn for det. Så synes jeg, han kommer lidt galt af sted, når han så nævner Silddæmningen. Hvis hr. J. K. Hansen lige vil være venlig et øjeblik at høre efter, synes jeg, at det er det dårligst tænkelige eksempel. Man har bygget en dæmning over til Sild, men man har lagt en jernbane dér, der er fra 1914 eller deromkring. Man skal stable bilerne op på den og betale uhyggelige summer for overhovedet at komme over. Så tilføjer hr. J. K. Hansen me-

[Burgdorf]

get rigtigt, at tyskerne er da så fornuftige, at de kører op over Rømedæmningen, hvor de kun lægger et lille vederlag for at sejle over til Sild for at nyde ferien dér. Den dér med Silddæmningen duer altså ikke, men jeg håber, at vi kan snakke om disse ting senere.

Dohrmann (FP):

Vi har snart mange eksempler på, at hr. Arne Melchior mener, at han er, skal vi sige lidt af en verdensmand og faktisk kan løse alle problemer. Jeg kan trøste hr. Arne Melchior en lille smule, for han var jo ret så deprimeret, da han sidste gang stod heroppe. Når hans forespørgsel har fået en, skal vi sige negativ modtagelse, skyldes det, at hovedparten af ordførerne trods alt har været sønderjyder, som på tværs af partiskel faktisk mener, at de store problemer, hr. Arne Melchior lige pludselig kommer farende med, simpelt hen ikke findes. Vel er der da småproblemer. Det er der da alle steder i landet, og det er da også muligt, der er flere nede i grænseegnene, end der er visse andre steder i landet. Men det er noget, man løser hen ad vejen – så må hr. Arne Melchior blive fornærmet eller ej – uden indblanding udefra, og det tror jeg også er det allerbedste. Jeg ville være meget, meget betænkelig, hvis statsministeren f. eks. i sin svartale havde sagt, at han og regeringen havde en masse planer og sandelig nu skulle se at få orden i de ting, der er i vejen. Det ville jeg være meget, meget mere nervøs for, end at statsministeren f. eks. siger, at de vil kigge på problemerne hen ad vejen. Det er da det, man skal.

Jeg kan ikke lade være med at sige til hr. Sønderby, som ikke er venstres ordfører, men som kom ind i debatten lidt senere, at det er da meget godt, at man den ene gang efter den anden kan sige, at det ville være yderst rimeligt, at vi gav nogle flere penge både til det ene og det andet. Det ville da også være dejligt, hvis vi havde råd til det. Det er jo ikke så forfærdelig længe siden, at venstre har haft både regeringsmagten og siddet i SV-regeringen. Hvorfor fik venstre ikke de ting igennem dengang? Jeg synes, det minder lidt om hykleri, når man, fordi man er i opposition, kræver en hel masse, som man faktisk, hvis man havde haft viljen, selv havde haft mulighed for at få gennemført. Det bliver endnu mere umoralsk, når man

samtidig hører venstrefolk fare rundt i landet og sige, at nu skal vi have de offentlige udgifter skåret ned. Hvis man endelig kommer med forslag af denne karakter, skylder man da i det mindste os andre at sige, hvor man så vil spare til gengæld. Jeg synes bare lige, det skulle med, for ikke at det hele skal blive helt afsporet, fordi der er da nok ingenting, der er mere taknemligt end at gå at lave en hel masse, det er straks meget mere utaknemligt, når man skal til at finde pengene.

Flygaard (DR):

Hr. Arne Melchior har peget på en række problemer. Jeg synes nok, at adskillige af ordførerne har villet gøre disse problemer større, end hr. Arne Melchior selv har gjort det. Jeg synes, at de derved bidrager til en proportionsforvrængning i denne debat, og det synes jeg ikke er rimeligt over for hr. Arne Melchior, uanset hvilken holdning man end måtte have. Jeg synes også, at de samme ordførere har haft en tilbøjelighed til at pege på, at der ingen eller næsten ingen problemer var, således at man ville gøre eksisterende problemer endnu mindre, end de er. Derfor har man fået en vældig spændvidde i de ting, der reelt set er til debat i dag. Jeg føler i hvert fald, at nogle af de problemer, der har været trukket frem, også af hr. Sønderby, er konkrete problemer, som man må prøve at få løst også ud fra et bevillingsmæssigt synspunkt.

Jeg vil gerne på ny understrege, at jeg vil finde det dybt ulykkeligt, hvis det er således, at man får grebet for sent ind over for en opstået situation omkring Flensborg Avis. Det kan være svært at holde en avis i gang, men det er om muligt endnu sværere at rejse den igen, hvis den først er gået ned.

Jeg tror også, man skal tillægge det en særlig betydning, at man får et bibliotek for Sydslesvig, hvorfra der kan udstråle en betydelig kulturel aktivitet, således at man ikke gør det til et særligt Flensborgsspørgsmål, men ser det ud fra et samlet synspunkt om hele Sydslesvig. Hvis man har interesse for at bevare danskheden dernede, synes jeg også, der måtte kunne findes en løsning på disse problemer.

Jeg har ikke følt, at man fra hr. Arne Melchiors side i dag har rejst spørgsmålet om grænseflytning under nogen form. Det er

[Flygaard]

urimeligt at pege på en sådan problemstilling. Det, hr. Arne Melchior har peget på, er, at man må sikre de forhold, der er, og at man skal være opmærksom på en række svage punkter i den nuværende situation. Man kan så være uenig om, hvor svage disse punkter er, men efter de sidst faldne bemærkninger synes jeg, at det er virkelig godt, at vi har fået denne debat i dag, således at vi har haft lejlighed til at høre, hvilke synspunkter der gør sig gældende i de forskellige partier.

Jeg finder det også påfaldende, at hr. Arne Melchior kan pege på, at han har talt med en række betydende folk i det sønderjyske område, der kan give udtryk for en helt anden opfattelse, end et meget betydeligt flertal her tilsyneladende har givet udtryk for, om de herskende og faktiske forhold i grænselandet, i Sønderjylland og i Sydslesvig.

(Kort bemærkning).

Sønderby (V):

Det er til hr. Steffensen, der spurgte om, hvad venstre har gjort i forbindelse med finanslovdebatten, og jeg kan citere, hvad jeg sagde i forbindelse med finanslovdebatten (Folketingstidende 1980-81, sp. 4458):

»Venstre har i sine spareforslag ikke krævet besparelser på det danske arbejde i Sydslesvig, fordi vi mener, at det er afgørende vigtigt, at vi holder dette arbejde i gang.«

I forbindelse med forslagene til ændring af finansloven havde vi en masse besparelsesforslag på – det være et svar til hr. Dohrmann også – jeg tror, det var 4-5 mia kr., men vi havde i vores besparelsesforslag ikke taget Sydslesvig med, fordi vi mente, at det arbejde var vigtigt.

Må jeg så lige til den debat, der stadig væk er om 6 mands udvalget, sige, at det er folketingsgrupperne selv, der vælger deres medlemmer af 6 mands udvalget. Derfor synes jeg, det er lidt forkert her at stå og tale om, hvorvidt de laver for lidt eller for meget. Det må man tage op i folketingsgrupperne. Jeg er det yngste medlem i 6 mands udvalget og kan sige, at de medlemmer, der sidder i 6 mands udvalget, gør et virkelig stort arbejde dernede og virkelig er vel anskrevne i de sydslesvigske kredse. Det synes jeg skal siges her. Men hvis man mener, de ikke alle sam-

men gør det, de skal, må man jo rejse det i de respektive grupper.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Jeg må jo skyldte hr. J. K. Hansen en undskyldning for, at jeg er på store højder. Vi har jo lidt forskellige temperamenter alle sammen: der er flegmatikere, og der er sangvinikere. Jeg hører nok til de sidste. Jeg ved udmærket, at fordi man taler højt, har man ikke mere ret. Men jeg synes ikke, jeg har brugt forbløffende stærke ord eller noget i den retning. Hvis man synes, at jeg har været på for store højder, er det, fordi sagen interesserer mig, og fordi jeg engagerer mig i det, jeg taler om, og dermed er der såmænd ikke mere at sige om det.

Det er i hvert fald ikke, fordi jeg er fornærmet, som hr. Dohrmann antydede, eller fordi jeg skulle føle, at jeg ikke har mange venner her i dag, som hr. Øllgaard antydede. Jeg føler, jeg har mange venner – jeg regner hr. Øllgaard til dem, ikke hr. Dohrmann, men jeg foretrækker faktisk også hr. Øllgaards venskab – skønt jeg fastholder, at jeg ikke kunne forstå hans indlæg på anden måde, end at han afviste nødvendigheden af denne debat. De småting, der var, kunne ordnes andre steder, og lovgiverne skulle ikke blande sig unødigt. Deri kunne kun ligge, at denne forespørgsel altså var en unødigt indblanding. Hr. Øllgaard trak lidt i land i anden runde, og det kan kun gøre os til endnu bedre venner.

Må jeg sige til hr. Dohrmanns udtalelse om, at jeg skulle være en verdensmand, at den må være vokset på hans ager. Den er aldrig vokset på min, og jeg er altså aldeles ikke fornærmet, men jeg er forbløffet over, at man kan sige, at jeg pludselig kommer faren-de, fordi jeg på ganske normal vis stiller en forespørgsel, således som hr. Dohrmanns parti gør mange gange hvert år. Hvis jeg skulle have løsninger på alle problemer, hvorfor skulle jeg så stille en forespørgsel og anmode om at få en kommission til at kulegrave et problem? Men det er altså min uven hr. Dohrmann, der diskuterer nede på det plan.

Jeg har erkendt mit nederlag, og jeg accepterer det, og jeg siger, at jeg håber, at flertallet har ret. Jeg ønsker, at flertallet har ret.

[Arne Melchior]

Jeg er ikke sikker på det, men det vil vise sig.

Jeg tror, denne debat alligevel både i folketingets historie og i mindretallets historie vil få den lille niche, som den skal have. Jeg føler stærkt, at der nu vil blive gjort noget for Flensborg Avis, og skulle det så blive det eneste resultat, er det et uvurderlig vigtigt resultat for landsdelen, for grænselandet. Det håber jeg vil være et af de positive resultater.

Så ønsker jeg, at vi, de forskellige ordførere og partier, kan se hinanden i øjnene om nogle år, f. eks. efter næste landdagsvalg i Kiel, og spørge hinanden, om vi har gjort nogen forsyndelser og forsømmelser eller ej.

(Kort bemærkning).

Steffensen (KrF):

Det er blot lige til hr. Sønderby i anledning af de sidste bemærkninger, vi fik. Det er altså ikke rigtigt, at der er blevet stillet et ændringsforslag, som er blevet nedstemt bl.a. af kristeligt folkeparti.

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Det skal kun være tre korte bemærkninger. Først til hr. Sønderby. Det vil ikke være rigtigt af mig at forsøge at svare på det konkrete spørgsmål om bibliotek osv. Jeg skal dernæst sige, at jeg absolut har respekt for 6 mands udvalgets arbejde. I mine bemærkninger understregede jeg netop, at det ikke var en kritik. På den anden side kunne det være rigtigt at drøfte med dem, hvilke problemer der måske er. Der var altså også nogle, som hr. Sønderby gjorde opmærksom på.

Det andet er til hr. Burgdorf, der siger, at det sønderjyske udvalg skulle ikke kritiseres osv. Der var måske bare brug for, at det blev lidt mere aktivt. Nu går jeg ud fra, at hr. Burgdorf som medlem – det er vist rigtigt, at hr. Burgdorf er medlem – selv kan tilkendegive, hvilke konkrete dagsordenspunkter man ønsker at drøfte i det sønderjyske udvalg.

Når jeg gik uden om det i min redegørelse, var det meget bevidst. Det skyldtes, at jeg har på fornemmelsen, at det ikke er et udvalg, der – hvis jeg skal sige det pænt – er så forfærdelig meget brug for mere. Men det er i nogen grad en sag, som jeg synes hr. Burgdorf bør drøfte internt med udvalget og vurdere, om der er behov for dette udvalgs arbejde, og hvis der er det, hvad man så vil

tage op. Jeg har altså ikke foreslået dets afskaffelse. Jeg har bare foreslået selvaktivitet, hvis der kan findes noget. Det er jo oprettet i 1950, så vidt jeg har kunnet finde ud af, og det var jo på et tidspunkt, hvor – som også hr. Øllgaard omtalte – der skete noget meget dramatisk omkring grænseområdet i det hele taget. Det er nok rigtigt at sige, at dette udvalgs arbejde skal vurderes i det lys.

Den tredje bemærkning er til hr. Arne Melchior angående mediekommissionen. Jeg kan sige, at jeg for det første skønner, at der næsten ikke kan være nogen tvivl om, at selv om kommissoriet selvfølgelig ikke direkte nævner grænselandet, vil man næsten naturligvis komme ind på hele spørgsmålet også om mediernes forhold til bl.a. grænselandet. Det kommissorium om medieproblemer er jo så bredt – det er der nogen der har kritiseret det for – herunder også TV-satellitter og indflydelsen over grænserne, at det ikke kan undgå at komme ind på denne sag.

I øvrigt har jeg sikret mig så meget, at formanden for mediekommissionen mener, at det meget naturligt kan komme ind. Men jeg tør ikke garantere for, om kommissionen ser det på samme måde, men altså alt tyder på, at det kan, så det var et ja.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Jeg skal blot sige tak til statsministeren for de sidste bemærkninger. Jeg har været opmærksom på – jeg glemte nok at sige det, at jeg godt ved, hvem formanden for mediekommissionen er, og hans engagement i grænselandsproblemer kender jeg, og jeg har derfor stor tillid til ham generelt og i denne sammenhæng. Jeg betragter statsministerens udtalelse her som en udvidelse af kommissoriet, og nu efter disse statsministerord har man pligt til ikke bare at strejfe det, men at gå i dybden med det. Da jeg erkender, at de fleste grænselandsproblemer ikke er her-og-nu-problemer, men skal ses over en vis sigt, så har jeg tillid til, at selv om denne mediekommission nok kommer til at arbejde i mange år, vil der virkelig ske noget. Jeg vil gerne sige tak og synes yderligere, at jeg har opnået noget ved debatten i dag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Den fg. formand (Keld Andersen):

Som tidligere meddelt skal jeg udsætte afstemningen til mødet i morgen, fredag den 20. marts 1981.

Meddelelser fra formanden:**Den fg. formand (Keld Andersen):**

Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlem af folketinget *Erhard Jakobsen* har meddelt mig, at han som følge af deltagelse i møder i Europa-Parlamentet ikke vil kunne give møde i tinget i mindst 7 dage, hvorfor han anmoder om orlov, jfr. valglovens § 84, stk. 3, 2. pkt., fra og med den 23. marts samt om, at stedfortræderen må blive indkaldt.

Landbrugs- og fiskeriudvalget har afgivet betænkning over:

Forslag til lov om ændring af lov om

landbrugsejendomme. (Lovforslag nr. L 39).
Eksemplarer vil blive omdelt.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Landbrugs- og fiskeriudvalget (19/3 81):

Udtræder: Anders Poulsen (V)

Ny stedf.: Øllgaard (V)

Kommunaludvalget (19/3 81):

Udtræder: Thorndahl (FP)

Nyt medl.: Knud Lind (FP)

Udtræder: Knud Lind (FP)

Ny stedf.: Thorndahl (FP)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 20. marts 1981, kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen oplåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 17.32
